

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/22/2024
Identifikačné číslo spisu:	6120410230
Dátum vydania rozhodnutia:	31.03.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Ivan Rumana
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:6120410230.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne N. R., narodenej XX. G. XXXX, bytom T., I. M. Š.Á. X/X, prechodne bytom H. H., I. H. XXXX/X, právne zastúpenej Lion Law Partners s. r. o., Komenského 14A, Banská Bystrica, IČO: 36 862 461, proti žalovanej S. I.T., narodenej XX.N. XXXX, bytom C., Y., T. Y. XXX/XX, právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou GEREG & MESSINGEROVÁ, s.r.o., Horná Strieborná 4, Banská Bystrica, IČO: 47 253 011, o určenie spornej skutočnosti, vedenom na Okresnom súde Banská Bystrica pod sp. zn. 13C/68/2020, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/30/2023 z 31. júla 2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a nárok na náhradu trov dovolacieho konania proti žalobkyni v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej len „odvolací súd“) napadnutým rozsudkom sp. zn. 14Co/30/2023 z 31. júla 2023 potvrdil rozsudok Okresného súdu Banská Bystrica (ďalej len „súd prvej inštancie“) č. k. 13C/68/2020-421 z 22. novembra 2022, ktorým žalobu o určenie spornej skutočnosti v dedičskom konaní zamietol; žalovanej proti žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie právne vec posúdil v súlade s ustanoveniami § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka a v súlade s 137 písm. d/ zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej ako „CSP“) a § 194 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej ako „CMP“). V odôvodnení uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala voči žalovanej určenia, že žila s poručiteľom I. I., nar. XX. XX. XXXX, zomr. dňa XX. XX. XXXX najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a z toho dôvodu sa s ním starala o spoločnú domácnosť. Na podanie žaloby o určenie spornej skutočnosti bola vyzvaná notárom N. D. K., ktorého ako súdneho komisára poveril Okresný súd Banská Bystrica (v konaní sp. zn. 25D/304/2020) prejednaním dedičstva po poručiteľovi I. I., zomr. dňa XX. XX. XXXX, naposledy bytom v H. H., O. I. H. Č. XXXX/X, a ktorému sa jej dedičské právo javilo ako menej pravdepodobné. Žalobkyňa tvrdila, že s poručiteľom sa zoznámili ešte v roku 1997 a od novembra roku 1998 s ním bola v partnerskom vzťahu, ktorý trval približne jeden rok. Po rozpade tohto vzťahu, sa v roku 1999 s

poručiťom stretávala len príležitostne. Od roku 2003 žila v spoločnej domácnosti so svojím bývalým manželom, s ktorým dňa 21. 08. 2005 uzatvorila manželstvo a dňa 12. 03. 2006 sa jej narodil syn. Po dlhodobých nezhodách s manželom bolo jej manželstvo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Partizánske zo dňa 04. 07. 2013 v konaní pod sp. zn. 4P/15/2013, pričom v auguste 2012 sa presťahovala ku svojej matke do Novák a v tomto období už udržiavala s poručiťom intenzívny kontakt, kedy poručiť jej bol najmä psychickou oporou v tomto ťažkom období. V roku 2012 a 2013 spolu strávili tiež dovolenku. Od marca 2018 bola s poručiťom v pravidelnom styku, pričom od októbra 2018 s ním začala žiť v spoločnej domácnosti v byte a na adrese bydliska poručiťa. Dňa 04. 02. 2019 spolu so svojím synom si prehlásila prechodný pobyt na adresu trvalého pobytu poručiťa v H. H. T. O.. I. H. XXXX/X. Zároveň tam nastúpila aj do pracovného pomeru dňa 10. 10. 2018 a jej syn od 15. 10. 2018 bol prijatý na Základnú školu v Banskej Bystrici. S poručiťom sa starali o spoločnú domácnosť, spoločne hospodárili, zabezpečovali nákupy ako aj všetky ostatné bežné potreby, ktoré boli so starostlivosťou o domácnosť spojené. S poručiťom uvažovali aj o uzavretí manželstva a taktiež prejavili spoločný záujem o adopciu dieťaťa. Poručiť mal problémy s alkoholom, ktoré sa žalobkyňa snažila riešiť, motivovala ho, aby prestal piť, starala sa o neho, zabezpečovala mu potrebnú osobnú i zdravotnú starostlivosť. Spoločné partnerské zdieľanie zdravotných problémov poručiťa podľa žalobkyne preukazuje aj intenzita sms správ medzi nimi, ako aj výpis jej hovorov za obdobie od 24. 09. 2018 do 26. 06. 2020, z ktorých je zrejmé, že žalobkyňa bola v pravidelnom dennom kontakte s poručiťom.

3. Súd prvej inštancie na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru, že žalobe nebolo možné vyhovieť, nakoľko žalobkyňa vedenie a staranie sa s poručiťom o spoločnú domácnosť po dobu najmenej jedného roka pred jeho smrťou, presvedčivo nepreukázala. Súd prvej inštancie vykonaným dokazovaním zistil, že poručiť bol vlastníkom dvoch bytov nachádzajúcich sa v H. H. T. O.. I. H. XXXX/X. Išlo o susediace byty č. XX a č. XX, s tým, že každý z nich bol samostatnou bytovou jednotkou, pričom v byte č. XX žil poručiť a v byte č. XX žila žalobkyňa spolu so svojím synom. Za nesporný, súd považoval vzájomný vzťah poručiťa a žalobkyne, ktorý trval niekoľko desiatok rokov, a ktorý zrejme prerástol až do intímneho spolužitia oboch zúčastnených. Rovnako spornými neboli ani skutočnosti, že žalobkyňa so svojím synom majú nahlásený prechodný pobyt na adrese ul. I. H. XXXX/X, H. H., že žalobkyňa pracuje v Banskej Bystrici, a že jej maloletý syn tu navštevuje základnú školu. Spornou nebola ani tá skutočnosť, že žalobkyňa poukazovala mesačne sumu 250 Eur na účet poručiťa, o ktorej tvrdila, že sa jednalo o polovičný príspevok na náklady, ktoré boli spojené s užívaním oboch bytov. Tu však súd prvej inštancie zároveň poukázal aj na to, že žalobkyňa na inom mieste uviedla, že predmetná suma bola určená len na pokrytie nákladov spojených s hypotekárnym úverom, ktorý splácal poručiť. Na druhej strane, žalovaná, k poukazovaniu tejto sumy uviedla, že išlo o platby nájomného, keďže žalobkyňa v byte jej syna (poručiťa) bývala len ako nájomníčka. Súd prvej inštancie následne vyhodnotil, že spornou, v konaní zostala práve skutočnosť, či spolužitie žalobkyne a poručiťa bolo skutočne takej intenzity, že je ho možné označiť a považovať za trvalé spolužitie členov jednej domácnosti, ktorí uhrádzajú všetky náklady súvisiace s jej chodom.

4. Súd prvej inštancie v tomto smere konštatoval, že spoločnou domácnosťou poručiťa a ďalších osôb treba rozumieť také spotrebné spoločenstvo, ktoré sa realizuje skutočným spolužitím všetkých týchto osôb, ktoré prispievajú na úhradu spoločných potrieb podľa svojich možností a schopností. Podľa možností a potrieb členovia tohto spoločenstva združených v spoločnej domácnosti sa podieľajú na všetkých výhodách tohto spoločenstva, či už sa jedná o spoločné bývanie, stravovanie, ošatenie, zábavu alebo výlety. Bývanie niekoľkých osôb v spoločnom byte ešte samo o sebe nie je spoločnou domácnosťou a naopak bývanie vo viacerých bytoch, môže takouto spoločnou domácnosťou byť. Spoločná domácnosť nevzniká tam, kde títo spolubývajúci znášajú rovnakým dielom náklady spojené s bývaním ako je nájomné, vodné, stočné, plyn, elektrika, poprípade iné platby spojené s užívaním bytu a inak každý žije na svoj účet a neprejavuje sa u nich vzájomná spolupatričnosť k tejto spoločnej domácnosti. Je zrejmé, že spoločnú domácnosť treba vykladať najmä ako spoločné bývanie. Výnimka môže byť len dočasná alebo prechodnej povahy. Súd prvej inštancie uznal, že v súčasnej dobe je možné za spoločnú domácnosť (za splnenia ďalších podmienok) považovať aj také spoločenstvo, ktoré sa nerealizuje v jednom byte, avšak takéto skutočnosti by museli byť súdu jednotlivo skutkovo tvrdené a

následne aj preukazované. Preto súd vychádzal z toho, že pre spoločnú domácnosť fyzických osôb je jedným z predpokladov spoločné bývanie. Takéto spoločné bývanie v rámci spoločnej domácnosti je potom treba vykladať tak, že sa jedná o skutočné a trvalé spolužitie dvoch alebo viacerých ľudí, ktorí jednotliví členovia spoločne prispievajú na úhradu a obstarávanie spoločných potrieb. Takto spolužijúce osoby musia žiť v spoločnej domácnosti tak, ako keby boli všetci členmi jednej rodiny a vyžaduje sa, aby všetky tieto osoby sa starali o spoločnú domácnosť, a obstarávali všetky záležitosti súvisiace s domácnosťou spoločne.

5. Pokiaľ ide o dobu jedného roka (§ 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka), táto sa počíta spätne odo dňa smrti poručiteľa a je potrebné, aby v čase smrti poručiteľa, uvedené spolužitie trvalo. Súd v tomto smere zdôraznil, že sa musí jednať o také vzájomné spolužitie v rámci spoločnej domácnosti, ktoré je trvalé. Za trvalé je ho potom možné považovať len vtedy, keď boli preukázané také skutočnosti, ktoré svedčia o úmysle viesť takéto spoločenstvo trvalo aj do budúcnosti a nielen na prechodnú dobu. Dôležitým znakom je potom spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby osôb žijúcich v takomto spoločenstve, ako aj hospodárenie so svojimi príjmami. Tieto sú spoločné a nerozlišujú sa, kto ich poskytol a na aký účel v rámci spoločnej domácnosti budú vynaložené. Musí sa však jednať aj o úhradu všetkých nákladov nielen určitých alebo niektorých. Zákon pre spoločnú domácnosť vyžaduje spoločný život ľudí. Rozhodujúcim preto nie je fakticita spoločného žitia alebo žitia vedľa seba, ale to, že tieto osoby žijú spolu a voči sebe sa tak aj správajú.

6. Žalobkyňa bola preto povinná preukázať svoje tvrdenia o tom, že s poručiteľom žila po dobu najmenej jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a z tohto dôvodu sa starala o spoločnú domácnosť. Podľa názoru súdu prvej inštancie sa však žalobkyni v konaní nepodarilo preukázať také rozhodujúce skutočnosti, na základe ktorých by súd mohol konštatovať, že boli splnené podmienky ustanovenia § 474 ods.1 Občianskeho zákonníka, a že žalobkyňu možno považovať za dediča v 2. dedičskej skupine. Napriek rozsiahlo vykonanému dokazovaniu súd prvej inštancie nemal v tomto smere rozhodné skutočnosti zo strany žalobkyne jednoznačným spôsobom preukázané. Súd nemal za preukázanú existenciu spoločnej domácnosti, ani spoločnú starostlivosť o ňu, keďže samotné, žalobkyňou predložené lekárske správy, vyhotovené pri prepustení poručiteľa z hospitalizácie, tieto skutočnosti jednoznačne nepreukazovali. Z niektorých lekárskejších správ totiž vyplývalo, že poručiteľ býval so žalobkyňou ako so svojou priateľkou, na druhej strane z iných, zase vyplývalo, že býval sám. Rovnako z výpisu z telefónnych hovorov vyplynula len tá skutočnosť, že žalobkyňa s poručiteľom bola v telefonickom kontakte, bola s ním v kontakte aj prostredníctvom sms správ a v rozhodných chvíľach, kedy tento potreboval lekársku pomoc, mu takúto pomoc aj zabezpečila. V konaní bolo preukázané, že žalobkyňa spolu so svojim synom majú evidovaný prechodný pobyt na adrese I.Z. H. X D. H. H., avšak je otáznosť, prečo pri deklarovanom úmysle trvalého spolužitia s poručiteľom do budúcnosti, nebol tento pobyt nahlásený ako trvalý. V konaní sa taktiež nepodarilo žalobkyni preukázať okolnosti ohľadne uhrádzania spoločných nákladov, či už v súvislosti s nákladmi na bývanie resp. ďalšími nákladmi. Táto skutočnosť zostala spornou, pretože ani výpis z účtu žalobkyne, z ktorého vyplýva, že zakupovala potraviny, ošatenie, bytové doplnky a ďalšie veci ešte neznamena, že týmto spôsobom je preukazovaná spoločná domácnosť s poručiteľom. Spornou taktiež zostala platba vo výške 250 Eur, kedy žalobkyňa na jednej strane tvrdila, že táto mala predstavovať polovicu nákladov za bývanie v dvoch bytoch, na druhej strane žalobkyňa uvádzala, že sa malo jednať o náklady, ktoré mali pokrývať jej splátky hypotekárneho úveru poručiteľa. V tejto súvislosti súd poukázal aj na výpoveď matky žalobkyne, ktorá uviedla, že jej dcéra (žalobkyňa) povedala, že poručiteľovi platí nejakú sumu, avšak o jej výšku a účel sa ďalej nezaujímal. Táto skutočnosť potom vnášala určitú neistotu ohľadne tvrdení žalobkyne o tom, že sa malo jednať o akýsi príspevok z jej strany na platby v rámci spoločnej domácnosti.

7. Podľa súdu prvej inštancie sa rozpory ohľadne tvrdení žalobkyne nepodarilo preukázať ani výsluchom svedkov, ktorí boli v konaní vypočutí, pričom z jednej strany sa jednalo o svedkov navrhnutých žalobkyňou, ktorí vo svojich výpovediach viac menej potvrdili skutočnosť o tom, že žalobkyňa bola partnerkou poručiteľa, ktorí spolu dobre vychádzali, ich vzťahy boli na priateľskej či partnerskej úrovni, žalobkyňa poručiteľovi v mnohých veciach najmä v čase jeho zdravotných problémov výrazným spôsobom pomáhala, starala sa o neho a napriek tomu, že svedkovia navrhnutí žalobkyňou viac menej

zhodne uvádzali, že ich spolužitie považovali za spolužitie v rámci jednej domácnosti, súd takéto presvedčenie s nimi nezdieľal. Naopak svedkovia, ktorí boli navrhnutí zo strany žalovanej potvrdzovali skutočnosť, že poručiťel žiadnu priateľku v rozhodnom období buď nemal alebo o žiadnej nevedel, keďže známosť s inou ženou im vždy poručiťel oznámil a svoju partnerku im vždy aj predstavil. Títo svedkovia (ktorí boli bližšie vo vzťahu k poručiťelovi), potom nepopierali v nejakej forme existenciu spolužitia žalobkyne s poručiťelom, avšak tento ich vzťah považovali len za kamarátsky, nakoľko žalobkyňa bola nájomkyňou v byte poručiťela. Vychádzali z toho, že žalobkyňa mala určité problémy s bývaním a ako kamarát jej poručiťel vyšiel v ústrety a jeden zo svojich bytov jej prenajal. Svedkovia tiež zhodne uvádzali, že poskytovali pomoc žalovanej pri cestách do Banskej Bystrice, kedy táto svojho syna navštevovala, starala sa o neho, a to najmä v posledných mesiacoch jeho života, kedy tento potreboval pomoc inej osoby vzhľadom na svoje ochorenie.

8. Nakoľko súd prvej inštancie ani po vykonanom dokazovaní nemal zo strany žalobkyne preukázané, že by táto viedla s poručiťelom spoločnú domácnosť v čase po dobu jedného roka pred jeho smrťou a z toho dôvodu sa starala o spoločnú domácnosť, žalobu ako nedôvodnú zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 CSP.

9. Odvolací súd považoval napadnuté rozhodnutie za vecne správne. Poukázal na to, že súd prvej inštancie v dostatočnom rozsahu zistil skutkový stav veci, dôkazy vyhodnotil v súlade s ust. § 191 ods. 1 CSP, rozhodnutie náležite odôvodnil, pričom odôvodnenie rozhodnutia súdu prvej inštancie má náležitosti podľa § 220 ods. 2 CSP. Odvolací súd sa s rozhodnutím súdu prvej inštancie, ako aj s jeho dôvodmi, v celom rozsahu stotožnil a v ďalšom na tieto odkázal. Nad rámec dôvodov súdu prvej inštancie a v nadväznosti na jednotlivé odvolacie námietky, odvolací súd uviedol, že v danej veci poručiťel predumrel svoju matku (žalovanú v tomto konaní) a preto súd prvej inštancie správne aplikoval vo veci ust. § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, keďže ako dedičia po poručiťelovi prichádzali do úvahy jeho rodičia, resp. matka (žalovaná) a tí, ktorí žili s poručiťelom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a ktorí sa z tohto dôvodu starali o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní výživou na poručiťela. Žalobkyňa tak bola povinná v konaní preukázať tú skutočnosť, že s poručiťelom žila najmenej po dobu 1 roka pred smrťou nepretržite v spoločnej domácnosti a že sa o túto domácnosť spoločne s poručiťelom starala.

10. Odvolací súd poukázal na to, že už súd prvej inštancie správne konštatoval a uviedol charakteristiku spoločnej domácnosti v zmysle ust. § 115 Občianskeho zákonníka, vymedzil, aké atribúty spoločná domácnosť a spoločné hospodárenie musí spĺňať. Na podporu uvedenej charakteristiky odvolací súd podporne odkázal na judikát R 42/1972, podľa ktorého „spoločnou domácnosťou poručiťela a ďalších osôb treba rozumieť skutočné spolužitie v spotrebnom spoločenstve všetkých tých osôb, ktoré prispievajú na úhradu spoločných potrieb podľa svojich možností a schopností a každá z nich si ďalej obstaráva v rámci tohto spoločenstva to, čo potrebuje, pričom pomáha aj ostatným. Podľa potrieb sa členovia spoločnej domácnosti podieľajú na všetkých výhodách tohto spoločenstva, či ide o spoločné bývanie, stravovanie, ošatenie, zábavu, výlety a podobne. Bývanie niekoľkých osôb v spoločnom byte ešte nie je spoločnou domácnosťou, aj keď všetci spolubývajúci znášajú rovnakým dielom náklady na nájomné, plyn, elektrinu a iné poplatky spojené s užívaním bytu, ak inak každý z nich žije na svoj účet a k ostatným nemá bližší vzťah vyplývajúci z uvedenej spotrebnej spolupatričnosti. Spoločnou domácnosťou je teda spotrebné spoločenstvo trvalého charakteru, ktoré vedú tí, ktorí spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby možno charakterizovať ako hospodárske spolužitie, pri ktorom takéto osoby spoločne hospodária so svojimi príjmami, nie sú presne oddelené finančné prostriedky a nerozlišuje sa, ktoré veci v domácnosti môžu tieto osoby užívať (CPJ 162/1982, R 34/1981)“.

11. V danej veci súd prvej inštancie správne skonštatoval skutočnosti, ktoré v konaní sporné neboli (t. j. že žalobkyňa sa v roku 2018 prisťahovala do H. H., kde na adrese ul. I. H. XXXX/X na jednom poschodí poručiťel vlastnil dva byty: byt č. XX a byt č. XX, v ktorom býval sám i pred príchodom žalobkyne a jej syna; byt č. XX. predstavoval samostatnú bytovú jednotku, bol po modernizácii a rekonštrukcii; od októbra roku 2018 žalobkyňa spolu so svojim synom po dohode s poručiťelom

obývala byt č. XX, ktorý rovnako tvoril samostatnú bytovú jednotku, od bytu č. XX H.ol riadne stavebnotechnicky oddelený a tento rekonštruovaný nebol). Žalobkyni sa podľa názoru odvolacieho súdu nepodarilo v konaní preukázať (predloženými dôkazmi, ani výpoveďami svedkov), že napriek stavebnotechnickej samostatnosti dvoch vedľa seba nachádzajúcich sa bytov, tvorila so synom spolu s poručiteľom spoločnú domácnosť. Na základe ňou predložených a označených dôkazov potom nebolo možné jednoznačne dospieť k záveru o existujúcom spotrebnom spoločenstve žalobkyne a poručiteľa, keď súdom zistený charakter vzťahu a rozsah zdieľania, nenadobudol intenzitu spoločnej domácnosti a od toho odvodené dedičské oprávnenie v zmysle § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

12. Za nedôvodnú, vyhodnotil odvolací súd námietku žalobkyne, že súd prvej inštancie nevyhodnotil všetky vykonané dôkazy a nesprávne vyhodnotil dôkazy svedčiace v jej prospech (napr. údaje obsiahnuté v lekárskych správach, intenzitu a obsah telefonickej komunikácie a sms správ a výpisov z účtov, ktoré mali svedčiť o spoločnom hospodárení žalobkyne a poručiteľa), ako aj, že súd prvej inštancie nesprávne zistil skutkový stav a nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie. Odvolací súd poukázal na to, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne konštatoval, ktoré dôkazy vo veci vykonal, a aké závery z ním vykonaných dôkazov vyplynuli. Pri tomto konštatovaní súd prvej inštancie pritom nerozlišoval, či uvedený dôkaz bol na prospech žalobkyne, alebo naopak, či sa jednalo o dôkaz vyznievajúci v jej neprospech. Popisu vykonaného dokazovania a záverov vyplývajúcich z jednotlivých dôkazov sa súd prvej inštancie venoval v bodoch 9. až 50. odôvodnenia svojho rozsudku. Následne súd prvej inštancie riadne uviedol, ktoré skutočnosti považoval v konaní za sporné, ktoré za nesporné, ktoré okolnosti bolo potrebné v konaní vykonaným dokazovaním preukázať. Samotné vyhodnotenie vykonaných dôkazov súd urobil v bodoch 62. a 63. rozsudku, kde vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a zrozumiteľne, jasne hoc stručne, uviedol aj právne úvahy, ktorými sa riadil. Súd prvej inštancie presvedčivo zdôvodnil, či a akými dôkazmi žalobkyňa preukazovala dôvodnosť žaloby, uviedol, ktorá skupina dôkazných prostriedkov svedčila v prospech žalobkyne a tiež uviedol, prečo vykonaným dokazovaním nemal preukázanú dôvodnosť žaloby.

13. Súd sa zaoberal aj predloženými lekárskymi správami, tieto komplexne vyhodnotil a zhrňujúco k nim prijal záver, že tieto existenciu spoločnej domácnosti žalobkyne a poručiteľa minimálne v trvaní jedného roka pred jeho smrťou, nepreukázali. S týmto záverom sa stotožnil aj odvolací súd, ktorý bol zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že pokiaľ poručiteľ prichádzal do zdravotníckeho zariadenia sám a bol spôsobilý sám zadať údaje o svojej (rodinnej) anamnéze, z takto poskytnutých informácií vyplýva, že býval sám. Pokiaľ žalobkyňa namietala, že „neevduje žiadnu správu, z ktorej by vyplývalo, že poručiteľ býval sám“, odvolací súd poukázal na lekársku správu zo dňa 16. 07. 2019, kde poručiteľ daného dňa po príchode na príjem na oddelenie uviedol, že „býva v byte sám“. Z totožnej lekárskej správy rovnako vyplynulo, že daného dňa „prišiel v sprievode priateľky“, údaje o osobnej anamnéze zadal sám. Odvolací súd potom poukázal na to, že sám poručiteľ žalobkyňu vnímal a označil len ako svoju priateľku, jej osobu nestotožnil so spoločným spolužitím, a sám uviedol, že „býva v byte sám“. Aj v osobnej anamnéze, v lekárskej správe zo dňa 31. 07. 2019, poručiteľ uviedol, že „má priateľku, bývajú vedľa seba v susedných bytoch“.

13.1. Na druhej strane v lekárskej správe zo dňa 16. 11. 2019 (v časti „sociálna a pracovná anamnéza“) bol uvedený údaj, že poručiteľ v tom čase „býva s priateľkou“, avšak z ostatného obsahu totožnej správy zároveň vyplynulo, že poručiteľ ako pacient „bol nájdený doma s poruchou vedomia, podľa udania partnerky týždeň v kuse pije alkohol“, pričom z celkového popisu tiež vyplynulo, že pacient neodpovedá, že má kvantitatívnu poruchu vedomia (hoc bol pri vedomí), „neodpovedá, na bolestivé podnety otočí hlavu, otvorí oči, kontakt žiadny“.

13.2. Z uvedeného potom odvolací súd vyvodil, že pokiaľ poručiteľ ako pacient bol v stave sám lekárovi popísať svoje aktuálne osobné pomery a sociálnu a rodinnú anamnézu, uvádzal, že má priateľku a býva sám. Na strane druhej z lekárskeho správ pri príjmoch poručiteľa, kedy tento nebol schopný uvádzať osobnú anamnézu sám, ale činila tak za neho žalobkyňa, v ktorej sprievode bol do zdravotníckeho zariadenia privezený, alebo ktorou bola rýchla zdravotná pomoc privolaná, vyplýva, že práve žalobkyňa sama za poručiteľa uvádzala, že poručiteľ „býva s priateľkou“.

13.3. Z týchto dôvodov mal potom aj odvolací súd za to, že zo spektra informácií vyplývajúcich z predložených lekárskeho správ, ktoré súd prvej inštancie hodnotil v celom ich obsahu a vo vzájomných súvislostiach, nebolo možné prijať jednoznačný a objektívny záver o tom, že žalobkyňa bývala s poručiťom v jednej domácnosti a to nepretržite po dobu jedného roka pred jeho smrťou. Z lekárskeho správ, vyhodnocujúc zadávanie informácií samotným poručiťom, takýto záver nevyplýval. Takýto záver z uvedených dokumentov vyplýval len v prípadoch, keď údaje pre osobnú anamnézu poručiťa udávala samotná žalobkyňa. Nebolo preto možné prisvedčiť odvolacej námietke žalobkyne, že by sa súd prvej inštancie predkladanou zdravotnou dokumentáciou nezaoberal, resp. že by ju nesprávne vyhodnotil.

14. Odvolací súd sa nestotožnil ani s námietkou žalobkyne, že by sa súd prvej inštancie nedostatočne zaoberal rozsiahlou a intenzívnou telefonickou a sms komunikáciou medzi ňou a poručiťom. Odvolací súd uviedol, že aj v tejto časti súd prvej inštancie dospel k správne záveru, že ani táto komunikácia jednoznačne nepreukazovala, že žalobkyňa a poručiť boli členmi jednej spoločnej domácnosti. Odvolací súd uviedol, že žalobkyňou predložená telefonická a sms komunikácia medzi ňou a poručiťom, zodpovedá súdom prvej inštancie zistenému skutkovému stavu v tom zmysle, že si boli s poručiťom blízki, mali blízky priateľský a zrejme i partnerský vzťah, že boli v intenzívnom kontakte, že sa o seba navzájom zaujímali, avšak nijakým spôsobom už nepreukazovala, že by spolu viedli aj spoločnú domácnosť. Nepreukazovala, že by žili spolu, že by sa spoločne a vzájomne starali o jednu domácnosť, že by tvorili jedno spotrebné spoločenstvo a obaja v porovnateľnej miere sa starali o potreby, náklady všetkých jej členov, teda že by sa žalobkyňa starala o potreby domácnosti, v ktorej žil poručiť a že by sa rovnako intenzívne o potreby žalobkyne a jej syna, staral poručiť. Uvedený záver zo žalobkyňou predloženej komunikácie nevyplýval. Skutočnosť, že táto komunikácia bola intenzívna, na dennej báze a že obaja boli účastníkmi zvýhodneného programu „Navzájom zadarmo“ ešte nesvedčí aj o tom, že žili v rámci jednej domácnosti, nakoľko takýmto účastníkom uvedenej zvýhodnenej skupiny môže byť niekoľko viacero osôb podľa rozhodnutia vlastníka telefonického zariadenia, vyhodnocujúc frekvenciu telefonické komunikácie. Naopak, sms správy obsahu napr. „už sme doma“, „dobrú noc“, „Ahoj Martin, chcela som ťa len pozdraviť, maj sa, čau“ svedčia skôr záveru, že účastníci takejto komunikácie nezdíľali prostredie spoločnej domácnosti. Súd prvej inštancie preto nepochybil v tom smere, že by na uvedené dôkazy neprihliadol, že by ich nevyhodnotil, a to iba preto, že záver, ktorý z nich vyvodil, nebol v súlade so žalobnou argumentáciou žalobkyne a nebol podľa jej očakávaní.

15. K tvrdeniu žalobkyne, že prispievaním sumy 250 Eur zároveň preukázala spoločné hospodárenie s poručiťom, odvolací súd uviedol, že z listinných dôkazov a svedeckých výpovedí vyplynulo v tomto smere len to, že žalobkyňa poukazovala v prospech účtu poručiťa sumu 250 Eur. Táto okolnosť však zodpovedala tej skutočnosti, že žalobkyňa spolu so svojím synom užívala byt č. 11 vlastnícky patriaci poručiťovi. Medzi žalobkyňou a poručiťom nebola preukázaná existencia formálnej (písomnej) nájomnej zmluvy. Aj svedkovia, vypočutí na návrh žalovanej, potvrdili, že suma 250 Eur mala predstavovať nájomné za užívanie poručiťom poskytnutého bytu, pričom jeho výška zohľadňovala priateľský vzťah poručiťa k žalobkyňi, a preto bola určená tak, aby žalobkyňu, starajúcu sa o maloletého syna, neprimerane nezaťažovala, ale aby zároveň pokryla náklady na hypotéku poručiťa. V tomto smere vypovedala v konaní žalovaná, ako aj svedkovia, príbuzní poručiťa, ktorí s poručiťom neboli v dennom kontakte, ale o živote poručiťa mali prehľad i v otázke jeho minulých partneriek. Odvolací súd potom (zhodne so súdom prvej inštancie) neuveril tvrdeniu žalobkyne, že pravidelným poukazovaním sumy 250 Eur prispievala na spoločný chod domácnosti vedenej ňou a poručiťom v dvoch bytoch (táto suma mala predstavovať časť pripadajúcu na žalobkyňu dojednanú s poručiťom), nakoľko žalobkyňa nepreukázala, že súhrnný náklad na vedenie domácností v rámci dvoch bytov poručiťa bol cca 500 Eur, čím by polovica nákladov pripadajúca na žalobkyňu bola práve suma 250 Eur. Preto sa pravdepodobnými a logickými, javili skôr tvrdenia žalovanej a rodinných príslušníkov poručiťa, že uvedená suma predstavovala zvýhodnené nájomné určené poručiťom na základe neformálne dojednanej nájomnej zmluvy, zohľadňujúc osobitý vzťah poručiťa k žalobkyňi, ktorého výška zároveň pokrývala náklady vzniknuté s nadobudnutím bytu kúpou cez hypotekárny úver a zároveň kryla náklady za služby spojené s užívaním bytu. Samotná matka žalobkyne vo svojej výpovedi

potvrdila, že jej žalobkyňa povedala, že „I. platí za byt“. Preto aj táto výpoveď potom svedčí o závere o nájomnom za byt č. XX, v ktorom žalobkyňa so svojim synom bývala.

16. Odvolací súd v ďalšom poukázal na to, že ani z prehľadu vynaložených finančných prostriedkov na nákup potravín, bytových doplnkov a iného spotrebného tovaru nevyplyvalo, že by takto vynaložené a spotrebované finančné prostriedky neslúžili len pre žalobkyňu a jej syna, ale boli vynakladané i pre potreby poručiteľa v rámci jedného spotrebného spoločenstva. Z dôkazov produkovaných v konaní bolo možné pripustiť, že žalobkyňa príležitostne navarila, resp. zabezpečila potraviny i pre poručiteľa, alebo, že nakupovala krmivo, resp. potreby pre psa poručiteľa. Uvedené však neznamena, že s poručiteľom tvorili spoločnú domácnosť, keďže takéto správanie je obvyklé a bežné v rámci blízkych priateľských vzťahov, kedy sú vzájomne prejavované činnosti na báze recipacity, avšak nie sú vykonávané v rámci spoločnej domácnosti. Žalobkyňa v konaní nepreukázala, že by so žalobcom hospodárili spoločne, že by hospodárili spoločnými finančnými prostriedkami, že by sa rovnakým dielom vzájomne podieľali na nákladoch vznikajúcich v súvislosti s potrebami poručiteľa a zároveň žalobkyne a jej syna. Pokiaľ žalobkyňa v podanom odvolaní namietala, že súd prvej inštancie ignoroval jej platby (nad rámec uvedenej fixnej mesačnej platby) slúžiace na zabezpečenie bežného chodu spoločnej domácnosti, s odvolaním sa na spracovanie platieb z účtu žalobkyne za obdobie od októbra 2018 do mája 2020, odvolací súd poukázal na to, že žalobkyňi možno prisvedčiť len v tom, že týmito prehľadmi platieb preukazovala finančné prostriedky vynakladané na bežný chod domácnosti. Či sa však tieto platby vzťahovali i na osobu poručiteľa, nebolo možné z nich identifikovať a spoľahlivo ustáliť. Odvolací súd nespochybnil samotné vynakladanie finančných prostriedkov žalobkyňou na nákup potravín, drogérie, bytových doplnkov (ktorých vynakladanie bolo bežné pre žalobkyňu a jej syna), avšak z uvedeného nijakým spôsobom nevyplyvalo, že by súčasťou takéhoto spoločenstva bol i poručiteľ. Občasné zakúpenie granúl, či krmiva pre psa poručiteľa, bolo pochopiteľné práve z dôvodu existencie priateľského vzťahu, avšak samo o sebe nepreukazovalo existenciu spoločnej domácnosti s poručiteľom. Navyše odvolací súd považoval za primerané, že žalobkyňa v určitom období uhrádzala i služby spojené s užívaním bytu, pokiaľ so synom bývala v byte, za ktorý v Banskej Bystrici plnila poručiteľovi „len“ 250 Eur.

17. K námietke nesprávneho vyhodnotenia okolností, akými boli napr. evidovaný prechodný pobyt žalobkyne a jej syna na označenej adrese, zamýšľané stavebné prepojenie dvoch susediacich bytov, úmysel žalobkyne a poručiteľa zapojiť sa do adopčného procesu, odvolací súd uviedol, že súd prvej inštancie aj v tomto smere vykonal potrebné dokazovanie, avšak ani nimi žalobkyňa súd prvej inštancie nepresvedčila o existencii spoločnej domácnosti s poručiteľom. V tomto smere potom odvolací súd dodal, že ani jeden z vyššie uvedených dôkazov jednoznačne nepreukazoval aktuálnu situáciu v období rok pred smrťou poručiteľa, ktorá by odrážala realitu, aktuálne v danom období objektívne jestvujúci skutkový stav. Pokiaľ išlo o úmysel zapojenia sa poručiteľa do adopčného procesu, či úmysel stavebno-technického prepojenia dvoch bytov, odvolací súd dodal, že uvedené okolnosti boli preukazované v štádiu zámeru, pôvodného úmyslu, vo fáze informovania sa, čo by jednotlivé procesy predstavovali a obnášali. Poručiteľ však za svojho života nepristúpil k započatiu realizácie žiadneho zo zámerov, na ktoré žalobkyňa poukazovala. Nepristúpil k bývaniu so žalobkyňou v jednom byte, v jednej bytovej jednotke, bezo zmeny od príchodu žalobkyne do H. H. žalobkyňa so synom a poručiteľ naďalej obývali samostatné bytové jednotky, žalobkyňa so synom boli na uvedenej adrese prihlásení k prechodnému pobytu, pričom o úmysle zdržiavať sa na uvedenej adrese trvalo, by nepochybne svedčil trvalý pobyt, ku ktorému by musel dať súhlas poručiteľ, ako vlastník bytu. K uvedenému však nikdy nedošlo. Poručiteľ sám nepristúpil ani k začatiu realizovania akéhokoľvek stavebnotechnického prepojenia dvoch samostatných bytových jednotiek a rovnako nebol iniciovaný proces adopcie, na ktorý žalobkyňa poukazovala. Skorší zámer a pôvodné plánovanie v otázke prepojenia bytov, či adopčného procesu, sa za života poručiteľa ani nezačali realizovať, preto nebolo ani možné za poručiteľa zodpovedať otázku, či by k takémuto konaniu niekedy v budúcnosti pristúpil, rozhodne sa však tak neudialo v čase jedného roka pred smrťou poručiteľa. Ani uvedené tak nesvedčí takej intenzite vzťahu a vzájomného spolužitia, aký v konaní prezentovala žalobkyňa. Aj svedok N. I. (strýko poručiteľa) potvrdil, že na jeho otázky ohľadne vzťahu k žalobkyňi mu jeho synovec (poručiteľ) uviedol, že „ten druhý byt je v nájme“, že „sa mu v hlavne nejaké veci rozležali, že žalobkyňa ho tlačila do nejakého vzťahu a aby riešil veci ohľadne týchto bytov a pamätá si to dodnes, že vtedy on (poručiteľ) použil slová, že tak som to všetko stopol“.

18. Odvolací súd preto za dôvodné nepovažoval námietky žalobkyne o nesprávnom, neúplnom či selektívnom vyhodnotení dokazovania súdom prvej inštancie, nakoľko tento súd uviedol a vyhodnotil súhrnne dôkazy, a tieto vyhodnocoval z pohľadu tohto, či sa nimi podarilo žalobkyni preukázať zákonom vyžadovanú premisu existencie zdieľania spoločnej domácnosti s poručiteľom v čase jedného roka pred jeho smrťou. Súd prvej inštancie potom zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu uviedol dôvody, pre ktoré dospel k záveru o tom, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenia, že s poručiteľom viedla spoločnú domácnosť v rozhodnom období. Pokiaľ súd prvej inštancie osobitne nevyhodnocoval všetky predložené dôkazy, postupoval tak preto, že tieto nemali zásadný význam pre ustálenie otázky existencie spoločnej domácnosti, nakoľko svedčili len o určitom zámere do budúcnosti. Za právne významné, nebolo možné považovať ani okolnosti týkajúce sa predchádzajúcej minulosti žalobkyne a poručiteľa, keďže skutočnosť, že sa žalobkyňa s poručiteľom poznali už desiatky rokov alebo že mali v minulosti akýkoľvek vzťah, nebola skutkovo ani právne relevantná pre ustálenie otázky, či žalobkyňa a poručiteľ viedli spoločnú domácnosť a to nepretržite po dobu jedného roka pred jeho smrťou.

19. Pokiaľ žalobkyňa namietala nesprávne právne posúdenie veci súdom prvej inštancie, ani tejto námietke nebolo možné prisvedčiť, keďže súd prvej inštancie vo veci aplikoval práve ustanovenie § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré sa odvolávala aj samotná žalobkyňa. Výhrada, že súd z vykonaného dokazovania nesprávne ustálil skutkový stav a preto nemohol vo veci správne aplikovať ani ust. § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nezodpovedá námietke nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorým je výlučne aplikácia nesprávnej právnej normy na skutkový stav, resp. takej, ktorá sa na daný vzťah nevzťahuje alebo jej nesprávny výklad súdom. V danom prípade súd prvej inštancie zistený skutkový stav subsumoval pod správnu právnu normu, pričom ani samotná žalobkyňa nenamietala, neuviedla, že by súd mal vec právne posúdiť podľa iného zákonného ustanovenia.

20. Napokon odvolací súd nevzhliadol ako dôvodnú ani námietku o nepreskúmateľnosti či arbitrárnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, keďže rozhodnutie súdu prvej inštancie zodpovedá všetkým požiadavkám kladeným na odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa § 220 ods. 2 CSP.

21. O trovách odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

22. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej len „dovolateľka“) dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP a § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietala, že až z rozsudku odvolacieho súdu sa dozvedela, že odvolací súd potvrdzujúci verdikt prekvapivo odôvodnil, na rozdiel od odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie - v kľúčovej skutkovej i právnej otázke starostlivosti o spoločnú domácnosť - s poukazom na nové skutkové dôvody ich doplnením do odôvodnenia svojho rozhodnutia, inak svojvoľne interpretačne extrahovaného hodnotenia skutkových zistení (prechodný pobyt dovolateľky a jej syna, projekt na prepojenie dvoch susediacich bytov, spoločný záujem o adopčný proces, výpoveď jedného svedka na strane žalovanej), ktoré súd prvej inštancie nehodnotil vôbec, čím bolo upreté právo dovolateľky zaujať k nim akékoľvek stanovisko. V ustálenej rozhodovacej praxi rezultuje konštantne stabilný postoj k výkladu pojmu spoločná domácnosť v zmysle § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ktorý žalobkyňa v konaní postačujúco a presvedčivo preukázala. Hoci sa po formálnej stránke jednalo o potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu, tento v pre vec podstatnej skutkovej i právnej otázke existencie spoločnej domácnosti vykazuje znaky zmeňujúceho rozhodnutia. Zmätočnosť, vnútorná rozpornosť a prekvapivosť dopĺňujúcej argumentácie odvolacieho súdu, vo svojej podstate bráni vecnému preskúmaniu myšlienkových postupov odvolacieho súdu. Z pohľadu neposkytnutých odpovedí odvolacie prieskum nebol vykonaný vôbec, respektíve bol vykonaný povrchno a formálne, tiež neprípustne prekvapivo a zmätočne - teda arbitrárne. Dovolateľke nie je zrejmé, aké myšlienkové pochody viedli odvolací súd súběžne k vzájomne si odporujúcemu záveru v pre vec kľúčovej otázke, keď na jednej strane výpovede všetkých svedkov vypočutých na strane dovolateľky boli zhodné v otázke jednej spoločnej domácnosti a starostlivosti o ňu, ale súd ich nezdialal len s poukazom na svoje bližšie nevysvetlené a nezodôvodnené presvedčenie. Rozhodnutie odvolacieho súdu je tak nepreskúmateľné, vo výsledku zmätočné a arbitrárne. Právna otázka spoločnej domácnosti podľa § 474 Občianskeho zákonníka je judikátorne vymedzená v znení

„spoločná domácnosť predpokladá spravidla spoločné bývanie. Pre posúdenie spoločnej domácnosti nie je rozhodujúce bydlisko jej členov podľa evidencie obyvateľstva. Toto takzvané evidenčné bydlisko nemusí byť vždy miestom, kde konkrétna osoba skutočne žije. Preto je potrebné v každom jednotlivom prípade starostlivo skúmať miesto faktického žitia osoby, ktorá si dedičské práva uplatňuje titulom spolužitia v spoločnej domácnosti. V tejto súvislosti treba zdôrazniť, že nikto nemôže byť príslušníkom dvoch domácností súčasne. Spolupatričnosť k jednej domácnosti bráni, aby súčasne založila iné spotrebné spoločenstvo v inej domácnosti. Ďalším znakom spoločnej domácnosti je trvalosť, o trvalé spolužitie ide vtedy, ak nie je vopred časovo obmedzené. Z tohto pohľadu tvoria domácnosť aj osoby, ktoré začínajú spolu iba žiť. Pre vznik subjektívneho dedičského práva zákon vyžaduje, aby spoločná domácnosť trvala najmenej po dobu jedného roka, pričom tento čas sa počíta späťne odo dňa poručiťovej smrti. To znamená, že spoločná domácnosť po dobu jedného roka musí predchádzať smrti bezprostredne. Popri uvedených podmienkach treba, aby spolužijúca osoba z dôvodu faktického spolužitia v spoločnej domácnosti, buď sa o túto domácnosť starala. Spoločná domácnosť podľa § 474 Občianskeho zákonníka nie je totožná so spoločnou domácnosťou podľa § 115 Občianskeho zákonníka, vyjadrenou slovami spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Kým táto ostatná požiadavka je splnená aj u toho, kto iba prijíma od ďalších členov domácnosti uhrádzanie svojich potrieb, podmienkou starostlivosti o spoločnú domácnosť podľa § 474 Občianskeho zákonníka splní aj ten, kto osobne prispieva k jej udržiavaniu a jej chodu. Nie je rozhodujúce, či sa tak stane osobnou činnosťou spolužijúcej osoby finančne alebo iným spôsobom. Pokiaľ ide o starostlivosť o spoločnú domácnosť treba zdôrazniť, že zakladá dedičský nárok vtedy, ak ide o spontánne konanie spolužitia a nie o spolužitie založené na zmluvnom základe. Z dôvodu spolužitia dedia osoby, ktoré majú k poručiťovi ako členom jeho domácnosti vzťah blízki sa k vzťahu, aký má člen rodiny k iným členom rodiny a ku domácnosti rodiny (R 34/1960, R 12/1968, R 42/1972, R 34/1981, Cpj 163/1982, 4Cdo 158/2019)“.

22.1. Dovolateľka potom v konaní nepochybne preukázala v prospech žaloby relevantné skutkové okolnosti a to - dispozíciu s kľúčmi od oboch bytov vo vlastníctve poručiťľa, spoločný prístup pre oba byty prostredníctvom UPC poskytovateľa televíznych, internetových a telefónnych služieb, dispozíciu s kreditnou kartou poručiťľa, spoločnú starostlivosť o psa poručiťľa, spoločnú partnerskú minulosť siahajúcu do roku 1997, prihlásenie na prechodný pobyt na adresu poručiťľa spoločne so synom, zmenu základnej školy syna do Banskej Bystrice, zmena práce dovolateľky do H. H., starostlivosť o poručiťľa vymykajúcu sa rámcu nájomného vzťahu, intímny vzťah s poručiťľom, prehlásenie poručiťľa v prepúšťacích lekárskejších správach o existencii spoločnej domácnosti - označením dovolateľky partnerka, manželka, priateľka, pripravované stavebné úpravy oboch bytov za účelom získania jedného veľkého spoločného, spoločný záujem o adopciu dieťaťa, vystrojenie pohrebu a prevzatie urny. Spoločným znakom odmietavého prístupu oboch súdov k inak presvedčivej a nespornej dôkaznej argumentácii dovolateľky je chýbajúca zmienka o nespornej skutočnosti, že z hľadiska počítania času spolužitie v podobe spoločnej domácnosti trvalo viac ako rok. Nesplnenie druhej zákonnej podmienky (spoločné hospodárenie) súdy posúdili arbitrárne a v extrémnom rozpore s dôkazmi v spise. Použitelnosť argumentu o „presvedčení súdu“ v rámci voľného hodnotenia dôkazov priamo vylučuje extrémne svojvoľné, nelogické a v jadre ako celok nepreskúmateľné - teda arbitrárne odôvodnenie rozhodnutí oboch súdov. V príliš stroho aplikovanom argumente o „presvedčení súdu“ nie sú rozpoznateľné jasné kritéria, ktoré viedli súd prvej inštancie k záveru o nenaplnení druhej zákonnej podmienky. Súdmí selektívne extrahované a atomizujúco hodnotené dôkazy vo vzťahu k naplneniu druhej zákonnej podmienky, nemajú samy osebe z hľadiska dôkaznej teórie potenciál akokoľvek preukazovať či vyvracať vnútorné psychické nastavenie (presvedčenie) vôľu účastníkov domácnosti spolu finančne hospodáriť. Jedná sa o špecifické dôkazné bremeno v tom ponímaní, že sa jedná o vnútorné psychické prežívanie, o aktívne symbiotické spolužitie členov spoločnej domácnosti, ktoré samo osebe nie je schopné byť predmetom dokazovania, dokazované môžu byť len jeho vonkajšie prejavy. Nelogickosť a extrémnu svojvoľnosť pri hodnotení súdmí selektívne vybraných dôkazov, je znak, že týmto súdmí pripísali úplne opačný obsahový význam, aký v skutočnosti nesporne mali, pričom boli súčasne formalisticky extrahované od ostatných v konaní zadovážených dôkazov, a to najmä od svedeckých výpovedí a mnoho početnej skupiny listinných dôkazov. Súdmí vyžadované jednoznačnejšie preukázanie skutkového stavu dosahuje vo veci arbitrárne excesívnu intenzitu abstraktného podmieňovania naplnenia dôkazného bremena v neudržateľnom rozpore s platnou dôkaznou teóriou jednostranným - t. j. v rozpore so zásadou rovnosti zbraní - iba na strane dovolateľky arbitrárne

svojvoľným hodnotením dôkazov v totálnom rozpore s ich skutočným obsahom. Bez povšimnutia a pripísania akéhokoľvek dôkazného významu ostali dôkazy akými sú napríklad dispozícia s kľúčmi od oboch bytov na strane žalobkyne, spoločný prístup pre oba byty prostredníctvom UPC poskytovateľa televíznych, internetových a telefónnych služieb, dispozícia s kreditnou kartou poručiťľa, spoločná starostlivosť o psa poručiťľa, spoločná minulosť siahajúca do roku 1997, zmena základnej školy syna dovolateľky, starostlivosť o poručiťľa vymykajúca sa rámcu nájomného vzťahu, intímny vzťah dovolateľky a poručiťľa, pripravované stavebné úpravy, záujem o adopciu dieťaťa, prihlásenie dovolateľky so synom do evidencie spoločenstva pre potreby vyúčtovania spoločných nákladov, videonahrávka z októbra 2018 z detskej izby syna dovolateľky - dokumentujúca rodinnú atmosféru všetkých troch členov spoločnej domácnosti, vystrojenie pohrebu a prevzatie urny, ktoré tak samostatne ako i v súhrne s ostatnými dôkazmi, mali nezastupiteľný dôkazný význam pre vytvorenie skutkového základu na rozhodnutie vo veci.

22.2. Dôkazy predložené žalobkyňou vyvracajú verziu žalovanej len o nájomnom vzťahu, keďže žiadny prenajímateľ by bez „rodinného puta“ neposkytol nájomcovi svoju kreditnú kartu, nemal s ním intímny pomer, nebol uvádzaný v lekárskych správach ako najbližšia kontaktná osoba, nestaral sa s ním spoločne o psa, nechodil s ním na dovolenky, nemal s matkou prenajímateľa počas nájmu akýkoľvek komunikačný vzťah, nemal kľúče od jeho bytu, nepoznal jeho priateľom z detstva či kolegov z práce, nezdíeľal s ním spoločnú kúpeľňu, nehral sa so synom nájomcu a nevystrojil mu pohreb.

22.3. Dovolateľka namietala, že súdy nesprávne vyhodnotili lekárske správy, z ktorých nevyplyvalo, že poručiťľ býval sám, v správach sa uvádza jeho osobný stav „slobodný“, z čoho nie je možné vyvodit' záver, že býval sám, v správe z 19.04.2020 je žalobkyňa označená dokonca ako manželka, z prepúšťacej správy centra pre liečbu drogových závislostí z 11.10.2019 je ako osoba, ktorá sa postará o pacienta po prepustení uvedená žalobkyňa ako priateľka. Súdy opomenuli zohľadnit' aj skutočnosť, že z výpisov z telefonických hovorov vyplynulo, že všetky kontakty cez linku 112 ohľadom starostlivosti o poručiťľa, boli realizované výlučne žalobkyňou. Na druhej strane súdy formalisticky precenili význam správy zo 16.07.2019, kde sa v texte uvádza „býva v byte sám“ čo gramaticky vyjadrené zodpovedalo režimu, ktorí mali dohodnutý dovolateľkou, avšak uvedené nevylučovalo existenciu spoločnej domácnosti v dvoch bytoch, čo vyplynulo i z ostatného vykonaného dokazovania a tiež zo správ z 31.07.2019 a 16.11.2019 ktoré súdy chybné interpretovali v rozpore s ich skutočným obsahom. Je potrebné si uvedomiť, že nikto iný okrem dovolateľky, obzvlášť nie je žalovaná, nezabezpečoval zdravotnú starostlivosť o poručiťľa, čo bolo v danej veci podstatné. Bola to výlučne dovolateľka, ktorá zabezpečovala kontakt cez číslo 112 na rýchlu zdravotnú pomoc, čo vylučuje tvrdenie žalovanej, že sa starala o syna, a to ani v období posledných štyroch mesiacov pred jeho smrťou. V objektívnom hodnotení mala preto dovolateľka nesporne postavenie najbližšieho rodinného príbuzného, riešiaceho s ním dôvernú intímnu zdravotnú stránku alkoholizmu.

22.4. Nelogický a Excesívne prekvapivý hodnotiaci úsudok súdy zaujali aj k zdokumentovanému rozsahu uskutočnených telefonických hovorov a SMS správ. Citované SMS správy „už sme doma“, „dobrú noc“ deklarujú silnejšie subjektívne puto zaľúbeného partnera - potreba informovať člena domácnosti o prítomnosti či neprítomnosti v nej, k čomu by v prípade iba nájomníka voči cudziemu prenajímateľovi nenastalo. Pokiaľ ide o obsah správy z 26.04.2020 v znení „ahoj Martin, chcela som ťa len pozdraviť, maj sa, čau“ jej autorkou nie je dovolateľka, ale žalovaná a preto sa v tomto smere jedná o zásadných skutkový omyl súdov. Bez povšimnutia súdov ostala aj intenzita telefonickej komunikácie medzi stranami sporu, ktorou dovolateľka vyvracala tvrdenia žalovanej o jej starostlivosti o poručiťľa v období posledných štyroch mesiacov pred jeho smrťou.

22.5. Súdy interpretačne pochybili aj v otázke vyhodnocovania prechodného pobytu žalobkyne. Hypotéza súdu, že silnejším dôkazom by bol trvalý pobyt (k čomu nedošlo) robí neudržateľným myšlienkový postup súdov, tým že tieto posudzovali niečo, čo sa nestalo, a to čo sa v skutočnosti stalo a bolo preukázané (evidencia prechodného pobytu) bolo vylúčené z vecne správneho a objektívneho posúdenia. Odvolací súd potom formalisticky interpretoval životnú situáciu, keď príchodom partnera do úplne nového prostredia, prihliadajúc i na záujmy syna dovolateľky navštevovať v mieste novej spoločnej

existencie matky s poručiťom základnú školu, nemohla dovoľateľka v objektívnom ponímaní vyslať presvedčivejší dôkaz o svojom úmysle viesť s poručiťom spoločnú domácnosť. Spoločná domácnosť sa totiž pripúšťa i v prípade osôb, ktoré začínajú spolu žiť. Za zmätočné dovoľateľka považuje tvrdenie, že pokiaľ sa prihlásila na prechodný pobyt u poručiťa spoločne so synom dňa 04.02.2019 a tento stav trval i ku dňu smrti poručiťa 29.05.2020, pričom spoločnú domácnosť preukázateľne tvorili už od októbra 2018, nie je namieste tá časť sporného úsudku, ktorý zmätočne poukazuje na „aktuálnu situáciu v danom období rok pred smrťou poručiťa“. Ak by súdy dôsledne vykonali listinný dôkaz - potvrdenie o prechodnom pobyte zo 04.02.2019 - bolo by vo veci preukázané, že prechodný pobyt na adrese poručiťa bol dovoľateľke so synom bezvýhradne so súhlasom poručiťa v evidencii obyvateľov umožnený na maximálnu možnú dobu piatich rokov, t. j. do 04.02.2024. Uvedené potom zjavne spochybňuje a vracia súdom realizované voľné hodnotenie a použiteľnosť abstraktných domnienok a hypotéz v otázke rozporu s vôľou a prejavom poručiťa preukazujúcimi záver o zamýšľanej trvalosti presahujúcej výlučne hypotetické a nelogické úvahy súdu. Opätovne ostalo pri voľnom hodnotení dôkazov bez povšimnutia, že sa jednalo o začínajúci vzťah, prerušený smrťou poručiťa.

22.6. Pokiaľ ide o platbu 250 eur, tento príspevok na chod spoločnej domácnosti vychádzal zo skutočných nákladov, ktoré pozostávali u oboch bytov z nasledovných položiek: mesačné zálohové platby SVB I. H. X a 3 83,18 eur + 63,99 eur, mesačné zálohové platby - plyn 34eur + 43 eur, elektrina 18 eur + 20 eur, služby UPC 19,90 eur, mesačná splátka istiny hypotekárneho úveru 169,24 eur, úroku hypotekárneho úveru 40,48 eur, koncesionársky poplatok 5 eur, spolu 496,79 eur. Na týchto celkom jednoznačných a zrozumiteľných položkách sa dovoľateľka paritne podieľala sumou 250 eur mesačne. Jej vyjadrenia v tomto smere neboli rozdielne ani nejednoznačné.

22.7. Súdy rovnako povrchné a neprípustne hodnotili i svedecké výpovede. Na strane žalobkyne pritom išlo o priamych svedkov, na rozdiel od žalovanej, kde sa jednalo v prevažnej miere o nepriame svedectvá takzvané svedectva z druhej ruky, nakoľko svedkovia neboli v priamom kontakte so spoločnou domácnosťou žalobkyne poručiťa, ale disponovali len sprostredkovanú informáciou od žalovanej. Súd prvej inštancie nechal obsah svedeckých výpovedí bez povšimnutia, odvolací súd sa s nimi v rozsahu odvolacej námietky nezaoberal a neprípustne selektívne, bez potreby komplexného začlenenia všetkých svedeckých výpovedí do hodnotenia dôkazov, doplnil svojvoľne len výpoveď svedka N. I.. K obsahu svedeckých výpovedí svedkov vypočutých na strane dovoľateľky nezaujal odvolací súd žiadne hodnotiace stanovisko. Odvolací súd neproporcionálne a extrémne jednostranne zo všetkých 16 vykonaných svedeckých výpovedí okrajovo doplnil parciálnu časť výpovede svedka N. I. a následne dospel k excesívne nelogickému záveru o tom, že pokiaľ súd prvej inštancie osobitne nevyhodnocoval všetky vyššie uvedené dôkazy, uvedené nemá zásadný význam pre ustálenie otázky existencie spoločnej domácnosti, nakoľko svedčia len o určitom zámere do budúcnosti. Ide o extrémne nelogickú a nezmyselnú úvahu, nakoľko nie je zrejmé, ktoré uvádzané dôkazy mal odvolací súd na mysli, výpovede svedkov sa zjavne viazali na stav osobne zažitý, vnímaný vlastnými zmyslami a stav súčasný pre rozhodnutie a nie budúci, nehovoriac o svojvoľnom bagatelizovaní a ignorovaní obsahu týchto svedeckých výpovedí tvrdením, že nemajú zásadný význam pre vec. Zo skupiny siedmich svedkov na strane žalovanej si súd vybral výpoveď svedka N.. N. I., hoci intenzita jeho kontaktov s poručiťom v rozhodnom období bola v rozsahu dvoch stretnutí, ich bližší dôverný vzťah objektívne vylučovala a ním poskytnuté informácie boli v priamom rozpore s tvrdením kompaktnej skupiny deviatich svedkov na strane dovoľateľky. Selektívnym extrahovaním jednej jedinej svedeckej výpovede mimo kontext a bez korelácie na ostatné svedecké výpovede odvolací súd zasiahol do rovnosti zbraní v procese až neprípustne voľného hodnotenia dôkazov. Ostatní na strane žalovanej vypočutí svedkovia s domácnosťou dovoľateľky s poručiťom, na rozdiel od všetkých deviatich svedkov na strane dovoľateľky, vôbec neprišli do styku respektíve o ich spoločnej domácnosti nemali ani nemohli mať žiadnu vlastnými zmyslami vnímanú vedomosť. Preto bolo potrebné rozlišovať dôkaznú hodnotu jednotlivých svedeckých výpovedí. Oproti obsahu svedeckej výpovede svedka N.. N. I. stojí v kvalite proti dôkazu, či dôkazu opaku, kompaktná skupina všetkých svedeckých výpovedí na strane dovoľateľky - J. D. (kamaráta poručiťa z detstva), C. Y. (kolegu poručiťa z práce), C. K. (dlhoročného kolegu poručiťa v práci a jeho dlhoročného priateľa), Z. Š. (osoby, od ktorej kupoval psa), J. R.B. (neteri dovoľateľky), F. T. (susedy), I. R. (matky dovoľateľky), Ľ. I.O. (spolužiaka poručiťa z vysokej školy, kolegu z práce) a J. M.J. (susedy), ktorí

potvrdili, že napr. „poručiteľ im predstavil žalobkyňu ako svoju partnerku, oba byty žalobcu považovali za jednu domácnosť, ktorú žalobkyňa s poručiteľom obývali spolu, v ťažkom období života poručiteľa vždy riešili veci so žalobkyňou, žalobkyňa sa pristáhovala k poručiteľovi s tým, že budú spolu žiť, že chcú prerábať byty tak, že ich chcú spojiť, že nákupy spolu spotrebovávali, že ich vzťah nebol len vzťahom nájomným, že chodili spolu na prechádzky, pri ktorých sa držali za ruky, že matka poručiteľa tam v podstate nikdy nebola dlhšiu dobu, že žalobkyňa žila s poručiteľom ako partneri a že skutočnosť, že títo boli v nejakom vzájomnom vzťahu bola úplne evidentná“. Na druhej strane žalovanej sa nepodarilo úspešne uniesť dôkazné bremeno o tvrdenom iba nájomnom a kamarátskom vzťahu dovolateľky s poručiteľom. V konaní neboli žalovanou tvrdené ani preukázané iné skutočnosti, ktoré by účinne spochybnil verziu dovolateľky a dôkaznú silu ňou predloženej kompaktnej skupiny dôkazov o existencii spoločnej domácnosti, starostlivosti o ňu z hľadiska objektívneho vnímania nestranného pozorovateľa. Žalovaná tak v konaní v porovnaní s dovolateľkou nepredložila jediný relevantný dôkaz o neexistencii spoločnej domácnosti a stave dôkaznej núdze žalovanej, odvolací súd postupoval v zhode so záujmom žalovanej tým, že sa zjavne bezdôvodne zameral skôr na vyhľadávanie pochybnosti dôkazoch žalobkyne ako na objektívne hodnotenie dôkazov a tomu zodpovedajúcej aplikácii a interpretácii príslušnej právnej normy tak procesnoprávnej (§ 191 CSP), ako i hmotnoprávnej (§ 474 Občianskeho zákonníka). Zábery odvolacieho súdu sú preto extrémne nelogické a arbitrárne, čím došlo v konaní pred odvolacím súdom k procesnej vade podľa § 420 písm. f) CSP. V danom prípade došlo k extrémnemu vybočeniu z medzi voľného hodnotenia dôkazov súdmi. Nesprávne vytvorený právny základ na rozhodovanie vo veci samej bol tak primárne súdom prvej inštancie podmienený a odvolacím súdom potvrdený protirečivým a svojvoľným hodnotením selektívne vybranej skupiny sekundárnych dôkazov v prieniku s ignorovaním podstatné skupiny dôkazov (listinných dôkazov, svedeckých výpovedí, tiež neexistenciou nájomnej zmluvy respektíve iných sekundárnych znakov, ktoré by potvrdzovali výlučne existencie nájmu, dispozícia s kľúčami od oboch bytov na strane dovolateľky, spoločný prístup prostredníctvom UPC, dispozícia s kreditnou kartou, spoločná starostlivosť o psa, spoločná minulosť, zmena základnej školy, pripravované stavebné úpravy, záujem o adopciu, vystrojenie pohrebu), ktoré mali nezastupiteľný význam pre vytvorenie skutkového základu na rozhodnutie vo veci samej. Odôvodnenie potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu rovnako ako odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie je zhodne vystavené na sérii formálno logických pochybení odôvodňujúcich až prekvapivo nespravodlivý verdikt. Účelom civilného sporového konania je pritom poskytnúť ochranu skutočnému subjektívnemu právu, pričom napadnutými rozhodnutiami jej súd zásadne poprel význam dokazovania ako procesného postupu vedúceho k čo možno najobjektívnejšiemu poznaniu skutkového stavu, potrebného pre rozhodnutie vo veci. Zo strany oboch konajúcich súdov tak došlo najmä k porušeniu zásady zákazu ľubovôle, k fundamentálnemu porušeniu povinností na vyporiadanie sa so všetkými relevantnými skutočnosťami podstatnými pre rozhodnutie vo veci a taktiež k porušeniu práva na riadne odôvodnenie rozhodnutia ako imanentnej súčasť spravodlivého procesu.

22.8. Vada zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP teda spočíva v tom že:

- oba sudy nevykonali v zmysle § 204 CSP dokazovanie listinami relevantnými pre skutkové i právne posúdenie veci - išlo pritom o kľúčové dôkazy, ktoré žalobkyňa pripojila k žalobe a, o ktoré sudy opreli napadnuté rozhodnutia práve v otázke ne/existencie spotrebného spoločenstva - lekárske správy, telefonická a SMS komunikácia, prechodný pobyt, platba 250 eur, platby nad uvedenú sumu, videonahrávka z októbra 2018, s tým, že pri tomto dôkaze obzvlášť platí, že súd nemôže hodnotiť dôkaz, ktorý nevykonali. Odvolací súd tento procesne chybný postup potvrdil bez potreby doplnenia či zopakovania dokazovania; na základe nevykonania dokazovania listinami predpísaným zákonným spôsobom nemohol súd prvej inštancie inak dospieť k skutkovým i právnym záverom uvedeným v rozhodnutí a odvolací súd na základe takto vadne vykonaného dokazovania, nemohol odvolanie dovolateľky vecne posúdiť, zvlášť tak nemohol urobiť formou skráteného odôvodnenia,
- Odvolací súd nereagoval na odvoláciu námietku ohľadom celkovej arbitrárnosti rozsudku súdu prvej inštancie a nevhodne a neprímerane zvolil procesný postup podľa § 387 ods. 1,2 CSP,
- sudy dospeli ku skutkovým a právnym záverom, ktoré zjavne odporujú vykonaným dôkazom, osobitne vykonanému výsluchu v konaní všetkých vypočutých 16 svedkov a skupine nevykonaných listinných dôkazov vrátane videonahrávky; excesívna diškrécia „presvedčenia súdu“ za účelom preukázania pre

dovolaťku priaznivej právnej normy § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka bez zohľadnenia všetkého, čo v konaní vyšlo najavo a čo tvrdili strany sporu, vykazuje znaky extrémne svojvoľnej, nepreskúmateľnej formy rozhodovania,

- odôvodnenia oboch napadnutých rozhodnutí sú extrémne svojvoľné, bez interakcie s ostatnými zadováženými dôkazmi, ide tak o kvalifikovanú vadu opomenutých dôkazov a súčasne o vadu deformovaného dôkazu v rámci voľného hodnotenia dôkazov; námietka deformovaného dôkazu spočíva v tom, že súdy pripísali v procese voľného hodnotenia dôkazov podstatný význam skutočnostiam, ktoré sa nestali, naproti tomu bez povšimnutia nechali skutočnosti, ktoré sa stali; námietka opomenutých dôkazov spočíva v jadre v ich nevykonaní, čím došlo k narušeniu princípu rovnosti zbraní a rovnosti strán sporu,
- odvolací súd neodstránil vadu zmätočnosti ignorovaním odvolacích námietok dovolaťky, čím nedal náležitú a presvedčivú odpoveď podľa § 393 ods. 2 CSP na všetky nastolené odvolacie námietky,
- súdy extrémne vybočili z medzí voľného hodnotenia dôkazov, vo výsledku vydali zmätočné, zistenému skutkovému stavu extrémne odporujúce, svojvoľné, arbitrárne rozhodnutie.

22.9. Žalobkyňa prípustnosť dovolania vyvodzovala aj podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Mala za to, že súdy sa pri svojom rozhodovaní odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu konkrétne od stanovísk R 34/1960, R 12/1968, R 42/1972, R 34/1981, Cpj 163/1982, 4Cdo 158/2019 v právnej otázke existencie spoločnej domácnosti podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ustanovenia § 474 a § 475 Občianskeho zákonníka definujú v porovnaní s § 115 Občianskeho zákonníka ďalší kumulatívny predpoklad pre dedenie, čím sa pojem spoločnej domácnosti pre oblasť dedičského práva líši od jeho interpretácie v iných oblastiach práva. Z hľadiska starostlivosti o spoločnú domácnosť treba poukázať na rozdiel medzi ustanoveniami § 115 a § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Na rozdiel od ustanovenia § 115 Občianskeho zákonníka, podľa ktorého je uvedená požiadavka splnená aj u toho, kto od kolektívu tvoriaceho spoločnú domácnosť uhrádzovanie potrieb iba prijíma, sa podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyžaduje, aby dedič prispieval, či už svojou osobnou činnosťou, či finančne alebo akýmkoľvek iným spôsobom na udržiavanie spoločnej domácnosti a na jej chod. Osoba spolužijúca s poručiteľom v spoločnej domácnosti musí svojou osobnou činnosťou, finančne alebo akýmkoľvek iným spôsobom prispievať k udržiavaniu tejto domácnosti. Dovolaťka v danom prípade bez akýchkoľvek výkladových pochybností prispievala k udržiavaniu spoločnej domácnosti s poručiteľom, tak osobnou činnosťou, ako i finančne. Súdy sa potom pri svojom rozhodovaní odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu právnej otázky voľného hodnotenia dôkazov na podklade vnútorného presvedčenia súdu podľa § 191 CSP, konkrétne od stanovísk R V/1968, R 75/1971, Z IV, s. 25, s.41, s. 422, I. ÚS 64/97, I. ÚS 114/2008. Nesprávne právne posúdenie potom spočíva v tom, že hoci súd formálne citoval správne hmotnoprávne ustanovenie, po obsahovej (materiálnej) stránke ho nesprávne aplikoval bez zachovania základných procesných postupov v procese dokazovania, čím sa ad hoc zásadne odklonil od právne významnej existujúcej, stabilnej judikatúry, tak v právnej otázke „existencie spoločnej domácnosti pre potreby ustanovenia § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka“, ako i v právnej otázke voľného hodnotenia dôkazov v intenciách ustanovenia § 191 CSP. Súdy rozhodli výlučne na podklade nezákonne použitého presvedčenia a na podklade vady deformovaných a opomenutých dôkazov. Odvolací súd mal po správnom rešpektovaní doktríny a aplikačnú prax dovolacieho súdu v tom právnom názore, že pojem spoločná domácnosť je vymedzená znakmi trvalého spolužitia a spoločného uhrádzania nákladov, pričom spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby možno charakterizovať ako hospodárske spolužitie, pri ktorom osoby spoločne hospodária so svojimi príjmami, nie sú presne oddelované finančnými prostriedkami a nerozlišuje sa, ktoré veci v domácnosti môžu tieto osoby užívať. Nie je podmienkou, aby všetci členovia domácnosti prispievali na spoločné potreby len finančne (Z IV, s. 538). Neexistujú pritom žiadne pochybnosti o tom, že konečné rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od dovolania vymedzenej právnej otázky „existencie spoločnej domácnosti podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súbehu s právnou otázkou voľného hodnotenia dôkazov na podklade vnútorného presvedčenia súdu podľa § 191 CSP“, pri riešení ktorých, sa odvolací súd odklonil od stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Navyše súdy sa pri svojom rozhodnutí odklonili aj od záverov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. Zn. IV. ÚS 1/2002 z 26.09.2002 v zmysle ktorého „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov Občianskeho súdneho konania a

nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, a nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Výklad a používanie procesných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa článku 46 Ústavy slovenskej republiky “.

22.10. Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov dovolateľka navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu, ako aj rozsudok súdu prvej inštancie, zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

23. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu sa v celom rozsahu stotožnila s odôvodnením uvedeným odvolacím súdom. K uplatnenému dovolaciemu dôvodu podľa § 420 písm. f) CSP uviedla, že súd prvej inštancie vykonal úplne všetky dôkazy, ktoré boli navrhnuté jednak dovolateľkou, ako aj žalovanou a preto prvoinštančný a následne i odvolací súd mali tak dostatočne vytvorený a týmito dôkazmi preukázaný skutkový stav veci, na základe ktorého aj rozhodli. Dovolateľke nebolo upreté žiadne právo a skutočnosť, že súd vyhodnotil jednotlivé dôkazy samostatne a vo vzájomných súvislostiach inak, než si dovolateľka želala, neznamena, že takéto rozhodnutie je nezákonné a zmätočné. Nemožno sa stotožniť ani s názorom dovolateľky, že všetci ňou navrhnutí svedkovia uviedli, že jej syn žil s dovolateľkou v rámci spoločnej domácnosti. Práve naopak z vykonaného dokazovania, výsluchu svedkov, vyplynulo že poručiteľ býval na adrese I. H. XXXX/X, H. H., v byte číslo XX. Dovolateľka naopak bývala a mala svoju vlastnú domácnosť spolu so svojim synom v byte číslo 11, ktorý byt patrila poručiteľovi a za ktorého užívanie mu platila mesačne sumu 250 eur. Aj samotná matka dovolateľky potvrdila, že jej dovolateľka povedala, že I. platí za byt, len jej nepovedala koľko, pretože toto ju nezaujímalo. Aj týmto dôkazom bolo preukázané, že dovolateľka bývala v byte číslo XX, kde mala samostatnú domácnosť so svojim synom a zároveň, že tento byt mala v nájme, čo preukazujú aj výpisy z účtov, kedy poručiteľ pravidelne každý mesiac obdržal na svoj účet od dovolateľky z titulu nájomného sumu 250 eur. Z vypočutia všetkých svedkov vyplynulo, že dovolateľka bývala v samostatnom byte so samostatnými dverami a uzamknutím, ku ktorému bytu patrila samostatná poštová schránka. Preto hovoriť v danej veci o spoločnej domácnosti je vylúčené, ako aj zamýšľať sa nad myšlienkovými pochodmi v tomto smere odvolacieho súdu, ktorý jednoducho logicky postupoval na základe vykonaného dokazovania. Z vykonaného dokazovania taktiež vyplynulo, že medzi poručiteľom a dovolateľkou neexistovalo ani hospodárenie v spoločnej domácnosti, respektíve, že by sa dovolateľka starala o domácnosť poručiteľa. Dovolateľka neuniesla dôkazné bremeno ohľadne svojich tvrdení a preto boli skutkové závery súdov o tom, že v danej veci neboli splnené zákonné podmienky podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, správne. Ani jeden z vypočutých svedkov, či už na strane dovolateľky alebo žalovanej, nespochybnil tú skutočnosť, že dovolateľka ako aj poručiteľ žili každý samostatne v dvoch samostatných bytoch. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. Zn. II.ÚS 610/2017 kľúčovým pojmom spoločnej domácnosti, ktorá je legálne definovaná v § 115 Občianskeho zákonníka je trvalé spolužitie. Trvalé spolužitie nie je však dané dĺžkou faktického trvania, ale zhodou úmyslu všetkých zúčastnených osôb trvale spolu žiť. Druhým faktorom je spoločné uhrádzanie nákladov. Nikto z vypočutých svedkov nepotvrdil, že by dovolateľka uhrádzala spoločné náklady v rámci jednej domácnosti s poručiteľom a uvedené nevyplýva ani zo žiadneho listinného dôkazu, keďže dovolateľka predložila len vlastné výpisy z účtov, potravín a iných komodít, ktoré nakupovala sama pre seba a svojho syna. Žiadnym dôkazom nebolo preukázané, že z toho, čo je vo výpise z účtu dovolateľky, potraviny atď., boli nakupované aj pre poručiteľa. Rovnako z vykonaného dokazovania nevyplývalo, že by sa dovolateľka starala o domácnosť poručiteľa, že by niečo do tejto domácnosti nakupovala, že by sa v domácnosti poručiteľa nachádzali veci dovolateľky a jej syna, ktorí žili vo vedľajšom byte. Uvedenú skutočnosť potvrdzujú aj svedkovia vypočutí na pojednávaníach dňa 28.06.2022 (pritom išlo o svedkov priamo prítomných v byte poručiteľa) a 08.03.2022. Navyše je vylúčené, aby jedna fyzická osoba bola členom dvoch domácností. Inú ako jednu spoločnú domácnosť teda osoba nemôže viesť. V rámci dokazovania bolo preukázané, že nikdy nedošlo k faktickému spolužitiu dovolateľky s poručiteľom a zároveň bolo preukázané, že táto mala spoločnú domácnosť len so svojim synom v samostatnom byte a teda členom jej domácnosti bola len dovolateľka a jej syn. Túto skutočnosť nepoprel žiaden z vypočutých svedkov. Skutočnosť, že si dovolateľka vykladá vykonané dôkazy inak, nezakladá procesnú vadu zmätočnosti rozhodnutia.

Žalovanej nie je zrejma žiadna skutočnosť, kedy by v rámci konania došlo k tomu, že by bola dovolateľke znemožňovaná jej procesná aktivita. Dovolateľka pritom opomína základné skutočnosti, ktoré vyplynuli z vykonaného dokazovania, a to, že:

- poručiteľ žil sám v byte č. XX a dovolateľka so svojím synom v byte č. XX (išlo o samostatné byty, samostatné schránky, samostatné zvončeky); bolo preukázané že domácnosť dovolateľka tvorila len so svojím synom v byte č. XX,
- v byte číslo XX, v ktorom žil poručiteľ, neboli žiadne stopy po súžití akejkolvek inej osoby,
- výpoveďami I. R.Á.Y., M. I., N. I. a žalovanej bolo preukázané, že dovolateľka za byt číslo XX platila poručiteľovi nájomné,
- neexistuje žiaden dôkaz, ktorým by dovolateľka preukázala akékoľvek spoločné hospodárenie s poručiteľom,
- zanedbanosťou bytu č. XX spôsobeného zdravotným stavom poručiteľa a výpoveďami svedkov bolo preukázané, že dovolateľka sa nestarala o domácnosť poručiteľa ani nijakým iným spôsobom do nej nezasahovala,
- výpoveďami svedkov W. R., N. I., N. R., Z. R., N. H., R. Y., M. I. bolo preukázané, že žalovaná posledné mesiace v intervaloch sa starala o poručiteľa, nakupovala mu, prala, čistila aj jeho domácnosť, kedy ju títo svedkovia odviezli do Banskej Bystrice,
- Vykonaným dokazovaním bolo preukázané, že rodinní príslušníci vedeli z počutia o predchádzajúcich známostiach poručiteľa, avšak o dovolateľke sa nikdy nevyjadril poručiteľ pred nikým z rodiny, žeby s poručiteľom tvorila dovolateľka pár.

23.1. Aj v lekárskej správe z 31.07.2019 poručiteľ uviedol, že žije sám a v ktorej poručiteľ, po takmer trojmesečnej hospitalizácii, uviedol jeho aktuálny stav - sociálna a pracovná anamnéza, a to slobodný, bezdetný, vysokoškolsky vzdelaný, býva sám v byte. Čo sa týka stavebných úprav oboch bytov, z vykonaného dokazovania je zrejmé, že tieto poručiteľ plánoval v čase, keď oba byty kúpil a táto úprava nemala nič spoločné s dovolateľkou. Uvedené dosvedčuje aj to, že k prerábke týchto bytov nikdy nedošlo. Pokiaľ ide o pohreb poručiteľa, všetko platila a vybavila žalovaná, jediné čo urobila dovolateľka bolo to, že zavolať ohľadom termínu na obradnú miestnosť. Ani telefonická a SMS komunikácia nijakým spôsobom nepreukázali, že by poručiteľ a dovolateľka viedli spoločnú domácnosť. Táto svedčí len o tom, že mali medzi sebou dobrý vzťah, vzájomne si pomáhali, čo však nič nemení na tom, že spolu nebývali, ani nehospodarili. Práve naopak, touto bolo preukázané, že nemohlo ísť o spoločnú domácnosť, ale len o dobrých známych, ktoré si vypisovali SMS správy jeden z bytu č. XX a druhý z bytu č. XX. Ak by spolu žili v jednej domácnosti, rozhodne by si nepísali v časoch, kedy mohli byť reálne fyzicky spolu. A pokiaľ sa v SMS píše „už sme doma, dobrú noc“ je zrejmé, že doma bola dovolateľka so synom niekde inde, v inej domácnosti, ako v tej, v ktorej sa nachádzal poručiteľ. V otázkach prechodného pobytu sa žalovaná plne stotožňuje s názorom súdov. Pokiaľ ide o platby 250 eur, v konaní bolo preukázané aj výpoveďou matky dovolateľky, že ide o platbu nájomného. Dovolateľka rovnako uznala zameškané platby za nájomné za celé obdobie viac ako dvoch rokov odo dňa úmrtia poručiteľa, počas ktorého obdobia dovolateľka neplatila náklady, a ktoré všetky platila výlučne žalovaná. Až následne dovolateľka uvedené nedoplatky na nájomnom na účet žalovanej zaplatila. Týmto bolo preukázané, že dovolateľka žalovanou vymáhané nároky uznala, zaplatila a teda doplatila reálne mesačné nájomné vo výške 250 eur, ktoré platila aj pred tým. Čo sa týka výpovede svedkov, dovolateľka si tieto vykladá, tak ako jej vyhovujú a po svojom. Svedok J. D., navrhnutý dovolateľkou sám potvrdil, že vedel o tom, že poručiteľ býval sám a dovolateľka spolu so svojím synom, teda v domácnosti bol jej syn. K samotným nákladom sa svedok vyjadriť nevedel. Tiež potvrdil, že keď volal na telefón poručiteľa, tento nedvíhal nikto iný, výlučne len poručiteľ. Ak by poručiteľ s dovolateľkou zdieľali jednu domácnosť, bolo by prirodzené, že keď bol poručiteľ zdravotne indisponovaný a nedvíhal telefón, tak by ho zdvíhala jeho partnerka - dovolateľka. Skutočnosť, že dovolateľka bývalá v inom byte potvrdil aj svedok C. Y., vypočutý na návrh dovolateľky. Tento potvrdil, že poručiteľa našli ležať na podlahe v byte, v ktorom žil sám. Svedok rovnako potvrdil, že byt poručiteľa bol zrekonštruovaný už v roku 2014, 2015 a takisto vyjadril predpoklad, že mesačné náklady si poručiteľ platil sám. Aj svedok C. K. potvrdil, že v rekonštruovanom byte býval poručiteľ a dovolateľka bývalá vo vedľajšom samostatnom byte. Svedkyňa Z. Š. taktiež potvrdila, že byt č. XX, v ktorom bývala dovolateľka, bol aj v minulosti prenajímaný a že od roku 2018 v tom byte bývala dovolateľka. Aj svedkyňa J. R.J. potvrdila, že keď bývala u

dovolatel'ky, tak išlo o byt naľavo. Źalovaná nepopiera, že dovolateľka mala s poručiteľom priateľský vzťah a že mu pomohla v prípade, keď bolo potrebné zavolať záchrannú službu, avšak uvedená skutočnosť nič nemení na tom, že poručiteľ a dovolateľka žili samostatne v dvoch samostatných bytoch, samostatne aj hospodárili a rozhodne netvorili žiadne spotrebné spoločenstvo, ktoré sa dovolateľke preukázať nepodarilo. Rovnako skutočnosť, že poručiteľ mal v určitej etape s dovolateľkou aj intímny vzťah, že s ňou niekedy trávil voľný čas, ešte neznamená, že dovolateľka v rozhodnom čase spĺňala zákonné podmienky pre zaradenie do druhej dedičskej skupiny podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dovolateľka nie je osobou, ktorá by bola žila s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti, a nie je osobou, ktorá by sa starala s poručiteľom o spoločnú domácnosť a ktorá by s ním spoločne hospodárila. Tieto skutočnosti z vykonaného dokazovania nevyplynuli. Všetky ňou predložené listinné dôkazy (výpisy z jej účtov) preukázali len jej náklady, aké potraviny kupovala. Naopak, dovolateľka výpismi z týchto účtov sama preukázala, že poručiteľovi platila mesačne sumu 250 eur za užívanie bytu č. XX, v podobe nájomného (k dnešnému dňu dovolateľka žalovanej doplatila zmeškané nájomné, čím uznala jej nároky za dôvodné). Týmto bolo preukázané, že platba, ktorá prichádzala na účet poručiteľa pravidelne mesačne vo výške 250 eur, bola platbou za nájomné za byt č. XX, ktorý bol vo vlastníctve poručiteľa, a na ktorý si dovolateľka nárokuje v dedičskom konaní. Matka dovolateľky potvrdila, že dovolateľka sa po svojom rozvode obrátila na poručiteľa s tým, aby jej poradil v ťaživej životnej situácii a následne išla bývať do azylového domu v Banskej Bystrici. Neskôr, keď syn dovolateľky nastúpil do základnej školy, odišla bývať k svojej matke do jednoizbového bytu v T.. V dôsledku ťaživej situácie, po výpovedi predošlého nájomcu, ktorého mal poručiteľ vo svojom byte č. XX, ponúkol na nájom tento byt dovolateľke a jej synovi, v ktorom v podstate dovolateľka bývala do 30.09.2023 a to bez platenia nájmu, ktorý až následne uhradila žalovanej. Poručiteľa s dovolateľkou spájali ich náročné životné situácie, v ktorých sa obaja nachádzali, v ktorých si vzájomne pomáhali a popri tom spolu trávil čas. Takto vnímala ich vzťah aj žalovaná. Avšak obaja žili v samostatných bytových jednotkách, každý na svoj účet, kedy si vzájomne ľudský pomáhali, čo však nemožno považovať za splnenie podmienok podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Svedkovia vypočutí dňa 28.06.2022, rozhodne nie sú svedkovia z počutia, ale sú to svedkovia, ktorí boli priamo v danom období, teda v roku 2020, so žalovanou v byte poručiteľa, sami svojimi zmyslami videli, v akom zdravotnom stave bol poručiteľ, v akom stave z pohľadu hygieny bol jeho byt a teda svojimi zmyslami vnímali to, či bolo/nebolo vidieť, že v danom byte býva aj iná osoba, či sa v byte nachádzajú akékoľvek predmety (oblečenie, drogériu, zubná kefka), ktoré by navodzovali tú skutočnosť, že v spoločnej domácnosti poručiteľa býva aj niekto iný. Dovolateľka rozhodne nebola osobou, ktorá sa po dobu jedného roka nepretržite starala o poručiteľa, hoci je pravdou, že mu pomáhala a mala s ním priateľský a v minulosti možno aj intímny vzťah, nikdy s poručiteľom nežila a už vôbec nie nepretržite. Svedok W. R. tiež potvrdil, že žalovaná za poručiteľom chodila každý týždeň a rovnako aj to, že poručiteľ bol vždy v byte sám, a že jeho domácnosť trpela jeho diagnózou, keďže to tam z pohľadu hygieny vyzeralo zle. Aj svedok N. I.Š. sa k otázke vzťahu dovolateľky a poručiteľa vyjadril v tom smere, že „druhý byt bol v nájme, že dovolateľka poručiteľa tlačila do nejakého vzťahu, aby riešila veci ohľadne týchto bytov, avšak poručiteľ sa vyjadril v tom smere, že všetko stopol“. Tento svedok tiež potvrdil, že niekoľko mesiacov pred smrťou poručiteľa ho bol pozrieť, jeho byt bol zanedbaný, ležal v špinavej posteli a že v byte, kde býval poručiteľ nič nenasvedčovalo tomu, že by v tomto byte býval aj niekto iný. Ani manželka R.D. T. nikdy nestretli dovolateľku, ani jej syna, v byte poručiteľa. Svedkyňa R. sa tiež vyjadrila, že druhý byt mal poručiteľ prenajať svojej kamarátke spolu so synom, ktorá mala problém s bývaním. Keď svedkyňa bola osobne v byte poručiteľa, nebola tam žiadna stopa, že by tam bývala nejaká žena, ani v kúpeľni ani nikde inde. Obdobne vypovedala aj svedkyňa N. H., ktorá taktiež potvrdila, že v byte poručiteľa dovolateľku, ani jej syna nikdy nevidela a, že keď z bytu odišla, vždy v ňom zostala s poručiteľom iba žalovaná. Rovnako potvrdila, že v byte sa nenachádzali žiadne veci po žene, ani dieťať. Rovnako vypovedala aj svedkyňa R. Y., ktorá byt poručiteľa spolu so žalovanou navštívila viackrát. Svedok Roman Mišlin rovnako potvrdil, že v byte č. XX býval poručiteľ sám, tento sám zrekonštruoval a zariadil. Rovnako mal vedomosť o tom, že druhý byt prenajíma poručiteľ kamarátke za nájomné 250 eur mesačne. Menovaní svedkovia pritom boli so žalovanou v byte poručiteľa minimálne 16 krát a potvrdili, že žalovaná minimálne po dobu šiestnástich týždňov po 2 až 3 dni navštevovala poručiteľa pred jeho smrťou, starala sa oňho a preto tieto činnosti nemohla vykonávať dovolateľka. Pokiaľ dovolateľka tvrdí, že mala k dispozícii kreditnú kartu poručiteľa, tak tomu bolo len preto, že sama zo svojich vlastných

finančných prostriedkov, keď to vyžadoval zdravotný stav poručiteľa, nezakúpila nič. Všetky náklady si hradil poručiteľ sám aj v čase, keď bol v stave alkoholických excesov. Navyiac jej Tatrabanka avizovala, že stav účtu poručiteľa nezodpovedá prejednaným hodnotám v rámci dedičského konania (ide o obdobie po úmrtí poručiteľa), kedy kartou disponovala dovolateľka, ktorá ju odmietla vydať a finančné prostriedky poručiteľa nezákonne používala. Žalovaná tiež súdu prvej inštancie predloženými ročnými vyúčtovaniami SVB I. H. X Z. X za rok 2020 preukázala, že išlo o dve samostatné vyúčtovania za dva byty, kde v byte č.12 žila jedna osoba (poručiteľ) a v byte č. XX dve osoby (dovolateľka s jej maloletým synom). Navyiac, poručiteľ bol v tak závažnom zdravotnom stave, ktorý vylučoval plnenie funkcií partnerského vzťahu a spoluzitia s akoukoľvek inou osobou. Záverom žalovaná poukázala na čestné vyhlásenie pána Kúdelu, bývalého dlhoročného partnera dovolateľky, ktorý mal potvrdiť že dovolateľka aj jeho skoro pripravila o byt a že táto sa výslovne zameriava na mužov s vážnymi zdravotnými problémami. Aj on mal problémy so srdcom a zašlo to až tak ďaleko že podpísal dovolateľke darovaciu zmluvu na byt, následne sa dovolal vrátenia daru.

24. Dovolateľka vo vyjadrení k vyjadreniu žalovanej zotrvala na svojej dovolacej argumentácii, pričom uviedla, že žalovaná tendenčne a jednostranne interpretuje vlastnou optikou teóriu dokazovania a základné princípy CSP, pristupuje k siahodhlému skutkovému hodnoteniu vecí, ktoré súd prvej inštancie nevykonával vôbec a odvolací súd túto vadu neodstránil. Naďalej zotrvala na dôvodoch arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia.

25. Žalovaná v podaní označenom ako „doplnenie vyjadrenia k dovolaniu“ oznámila súdu, že dovolateľka viac menej v priebehu pol mesiaca zlikvidovala kompletný účet poručiteľa, kedy vybrala v priebehu pätnástich dní z účtu 15 472,63 eur. Na účte poručiteľa po zablokovaní účtu zostalo len 776,55 eur, z pôvodného stavu účtu ku dňu 28.05.2020 vo výške 16 009,72 eur. V týchto dôvodov podala na dovolateľku trestné oznámenie pre podozrenie zo spáchania trestného činu krádeže, prípadne sprenevery. Platobnú kartu dovolateľka odcudzila z bytu poručiteľa po jeho smrti, ako aj iné hnutelné veci, ako počítač, hodinky a preto by bolo nezmyslom tvrdiť, že dovolateľka tak používala spoločne finančné prostriedky s poručiteľom, nakoľko tomuto tak v minulosti nikdy nebolo. Uvedené skutočnosti svedčia, aj bežné výpisy z účtov poručiteľa za jeho života a samotný fakt, že sa dovolateľka neštítala v priebehu pätnástich dní po smrti poručiteľa vytrhnúť z jeho účtu viac ako 15 000 eur.

26. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie je potrebné odmietnuť.

27. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v civilnoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých civilný súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011). Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu. Otázka posúdenia, či sú, alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci najvyššieho súdu (m. m. napr. IV. ÚS 35/02, II. ÚS 324/2010, III. ÚS 550/2012).

28. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.

29. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.

30. Podľa § 420 CSP dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

31. Podľa § 431 CSP dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada.

32. Podľa § 440 CSP dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný.

33. Hlavnými znakmi charakterizujúcimi procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f) CSP sú zásah súdu do práva strany sporu a nesprávny procesný postup súdu reprezentujúci takýto zásah znemožňujúci procesnej strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia v takej miere (intenzite), v dôsledku ktorej došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Podstata práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrovanou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky a ich spravodlivé rozhodnutie (I. ÚS 26/94).

34. Ustanovenie § 420 písm. f) CSP zakladá prípustnosť a zároveň dôvodnosť dovolania v tých prípadoch, v ktorých miera porušenia procesných práv strany nadobudla intenzitu porušenia jej práva na spravodlivý proces. V zmysle uvedeného ustanovenia treba za nesprávny procesný postup považovať postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zákonnému, ale aj ústavnoprávnemu rámcu, a tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

35. Pod porušením práva na spravodlivý proces (vo všeobecnosti) treba rozumieť taký postup súdu, ktorým sa účastníkom konania znemožní realizácia tých procesných práv, ktoré im právna úprava priznáva za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany ich práv a právom chránených záujmov v tom - ktorom konkrétnom konaní, pričom miera tohto porušenia znamená porušenie práva na spravodlivý proces; jeho súčasťou je aj náležité odôvodnenie rozhodnutia (II. ÚS 559/2018, III. ÚS 47/2019).

36. V súvislosti s uplatneným dovolacím dôvodom v zmysle § 420 písm. f) CSP dovolateľka namietala nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, ktorý sa podľa jej názoru nevysporiadal s rozhodujúcimi dôkazmi na ktoré poukazovala, v dôsledku čoho považovala odôvodnenie napadnutého rozhodnutia za vnútorne rozporné a zmätočné. Zároveň nesúhlasila s právnym posúdením vzťahu medzi žalobcom a žalovaným, ako aj hodnotením dôkazov.

37. Z okolností preskúmvanej veci vyplýva, že dôvodom zamietnutia žaloby bola skutočnosť, že dovolateľka v konaní pred súdmi nepreukázala, že by viedla s porúčiteľom spoločnú domácnosť v čase po dobu jedného roka pred jeho smrťou a z toho dôvodu sa starala o spoločnú domácnosť, čím neboli splnené podmienky na to, aby bola považovaná za dediča v 2. dedičskej skupine (§ 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Konanie o dedičstve je vo všeobecnosti považované za nesporné

(„mimosporové“) konanie. Aj v tomto konaní je však niekedy potrebné riešiť spory medzi účastníkmi, prípadne rozhodnúť o sporných skutočnostiach (napr. či niekto je alebo nie je dedičom). V užšom zmysle spory o dedičské právo definuje zákon č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CMP“) ako situácie, keď „niekto pred potvrdením nadobudnutia dedičstva tvrdí, že je dedičom, a popiera dedičské právo iného dediča, ktorý dedičstvo neodmietol“ (§ 192 CMP). Popretie dedičského práva iného dediča pritom môže byť úplné (keď účastník konania tvrdí, že iný účastník vôbec nemá dediť po poručiteľovi) alebo čiastočné (keď síce nie je popreté, že účastník konania je dedičom, ale popretý je niektorý z dôvodov jeho dedičského práva - napr. že nie je závetným, ale len zákonným dedičom). Vo všeobecnosti možno konštatovať, že vzhľadom na nesporný charakter konania o dedičstve je potrebné sporné otázky riešiť v sporovom konaní. Jedným z okruhov sporov o dedičské právo sú teda situácie, keď rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutkových okolností. V takomto prípade, ak nedôjde k zmierlivému riešeniu spornej skutkovej otázky, súd (notár) odkáže uznesením toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou, pričom na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac (§ 194 ods. 1 CMP). Žaloba podaná na základe odkazu notára je určovacou žalobou na určenie spornej skutočnosti. Je pritom zrejmé, že otázka, či určitá osoba žila s poručiteľom aspoň rok v spoločnej domácnosti, je otázkou skutkovou, na ktorej základe je možné následne právne kvalifikovať, či niekto je alebo nie je dedičom. Na rozdiel od predchádzajúcej právnej úpravy (OSP), ktorá upravovala odkaz na sporové konanie tak, že odkázaný dedič mal „svoje právo“ uplatniť žalobou (išlo teda o uplatnenie celého dedičského práva, nie len spornej skutkovej otázky), súčasné znenie ustanovenia § 194 ods. 1 CMP výslovne ukladá notárovi, že má odkázať dediča, „aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou“. Predmetom žaloby teda nemá byť dedičské právo ani právne otázky (napr. platnosť alebo neplatnosť závetu), ale len určenie spornej skutočnosti, teda skutkovej otázky. Po skončení takéhoto konania, pokračuje súd v konaní o dedičstve s účastníkmi podľa výsledku sporového konania (§ 194 ods. 2 CMP).

38. S poukazom na uvedené, sa dovolateľka v posudzovanom konaní procesne prípustným spôsobom domáhala určenia (spornej) skutkovej otázky, a to, že s poručiteľom viedla spoločnú domácnosť v čase po dobu jedného roka pred jeho smrťou a z toho dôvodu sa starala o spoločnú domácnosť, od vyriešenia ktorej potom záviselo jej postavenie, ako dediča v 2. dedičskej skupine, v samotnom dedičskom konaní. Súd oboch inštancií sa preto správne zamerali na zisťovanie rozhodujúcich skutočností, ktorými malo byť preukázané, či dovolateľka skutočne viedla s poručiteľom spoločnú domácnosť v čase po dobu jedného roka pred jeho smrťou a z toho dôvodu sa o ňu starala. Po zadefinovaní pojmu „spoločná domácnosť poručiteľa a ďalších osôb“, ako „...spotrebného spoločenstva trvalého charakteru, ktoré vedú tí, ktorí spolu trvale žijú a spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby, s tým, že spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby možno charakterizovať ako hospodárske spolužitie, pri ktorom takéto osoby spoločne hospodária so svojimi príjmami, nie sú presne oddelené finančné prostriedky a nerozlišuje sa, ktoré veci v domácnosti môžu tieto osoby užívať“ (CPJ 162/1982, R 34/1981)“, túto súdu nižšej inštancie v prípade dovolateľky a poručiteľa za preukázanú nemali. Svoje skutkové závery pritom opreli o dôkazy predložené stranami (predovšetkým listinné dôkazy, výsluchy svedkov), z ktorých však túto skutočnosť nemali jednoznačne za preukázanú. Napriek nesporným skutočnostiam, že poručiteľ bol vlastníkom dvoch samostatných, susediacich bytov č. 11 a 12, nachádzajúcich sa v H. H. T. O.. I. H. XXXX/X, kde v byte č. XX žil poručiteľ a v byte č. XX Ž. dovolateľka so svojim synom, v ktorom títo mali evidovaný aj prechodný pobyt (dovolateľka začala tiež pracovať v Banskej Bystrici a jej syn tu navštevoval Základnú školu), že dovolateľka poručiteľovi pravidelne (na mesačnej báze) posielala sumu 250 eur a napokon že v minulosti poručiteľ s dovolateľkou spolu aj intímne žili, mali súdy za to, že tieto sami o sebe vedenie spoločnej domácnosti nepreukazovali. Súd prvej inštancie nemal potom vedenie spoločnej domácnosti preukázané ani predloženými lekáorskými správami, ani sms správami medzi poručiteľom a dovolateľkou, nakoľko z nich táto skutočnosť jednoznačne nevyplyvala, keďže sa v nich raz uvádzalo, že poručiteľ žije v byte sám, druhý raz, že žije s priateľkou (dovolateľkou) a pokiaľ išlo o sms komunikáciu, táto preukazovala len to, že títo boli v telefonickom kontakte (predovšetkým v čase, kedy poručiteľ potreboval lekársku pomoc). Súd prvej inštancie prihliadol aj na to, že dovolateľka (napriek jej deklarovanému úmyslu trvalo žiť s poručiteľom) mala v byte č. XX evidovaný „len“ prechodný (nie trvalý) pobyt, pričom za preukázané súd nemal ani

uhrádzanie spoločných nákladov, či už v súvislosti s bývaním, príp. s inými výdavkami (v tomto smere dovolateľkou predložené výpisy z jej účtu, ktoré mali preukazovať nákup potravín, ošatenia, príp. iných vecí, úhradu týchto nákladov ako „spoločných“ nepreukazovali). Ani pravidelnú úhradu sumy 250 eur, súd prvej inštancie nepovažoval za dôkaz o tom, že táto bola dovolateľkou vynakladaná na spoločnú domácnosť, a to s poukazom na rozdielne zdôvodnenie jej účelu samotnou dovolateľkou, ako aj s poukazom na výpoveď jej matky, ktorá (napriek tomu, že sa jej dovolateľka s jej platením zdôverila), výšku a účel tejto platby zdôvodniť nevedela. Rozpory v tvrdeniach dovolateľky sa podľa súdu prvej inštancie nepodarilo odstrániť ani výsluchom svedkov. Títo (pokiaľ išlo o svedkov navrhnutých dovolateľkou) síce viac menej potvrdili, že dovolateľka s poručiteľom dobre vychádzali, ich vzťahy boli na priateľskej, či partnerskej úrovni, kedy dovolateľka pomáhala poručiteľovi najmä v čase jeho zdravotných problémov, avšak ani tieto tvrdenia svedkov, ich spolužitie v rámci jednej domácnosti nepreukazovali. Na druhej strane svedkovia (navrhnutí žalovanou) nemali žiadnu vedomosť o priateľke (v zmysle „partnerky“) poručiteľa (ani o tom, že by touto mala byť práve dovolateľka), hoci poručiteľ bol zvyknutý im svoju známosť s inou ženou oznamovať, vzťah s dovolateľkou označovali len za „kamarátsky“, táto bola nájomkyňou v jeho byte len preto, že sa poznali z minulosti a keďže mala určité problémy s bývaním, poručiteľ jej vyšiel v ústrety tým, že jej jeden zo svojich bytov prenajal. Podľa týchto svedkov to bola práve žalovaná, ktorá sa v posledných mesiacoch života starala o poručiteľa, kedy tento potreboval pomoc inej osoby vzhľadom na svoje ochorenie.

38.1. V zhode s týmito závermi (ako aj v súlade s tým, čo už konštatoval súd prvej inštancie v bodoch 9 až 50 svojho rozhodnutia, v ktorých podrobne vykonal a hodnotil aj ďalšie dôkazy napr. ohľadne prijatia syna dovolateľky na Základnú školu, uzatvorenia Zmlúv o poskytovaní verejných služieb so spoločnosťou UPC BROADBAND SLOVAKIA, s. r. o., zvažovanej adopcie v prípade spoločného sobáša, prepúšťacích lekárskejších správ, úhrady sumy 127,50 eur za vybavenie pohrebu, rozpisu telefonických hovorov a sms správ, výpovedí dovolateľky, žalovanej a svedkov p. D., p. Y., p. K., p. Š., C. J. Z. I. R., C. T., C. I., C. M., C. R., C. R., C. I., C. H., C. Y.B., vyúčtovaní nákladov na byty za rok 2020 vrátane hlásenia o počte osôb bývajúcich v bytoch č. 11, 12, platenia sumy 250 eur, výpisov z účtu za úhrady potravín, ošatenia a pod.), odvolací súd potom len na doplnenie uviedol, že dovolateľke sa nepodarilo preukázať, že napriek stavebnotechnickej samostatnosti dvoch vedľa seba nachádzajúcich sa bytov, tvorila so synom spolu s poručiteľom spoločnú domácnosť, z ňou predložených a označených dôkazov nebolo možné jednoznačne dospieť k záveru o existujúcom spotrebnom spoločenstve s poručiteľom, keďže súdom prvej inštancie zistený charakter vzťahu a rozsah zdieľania, nenadobudol intenzitu spoločnej domácnosti a od toho odvodené dedičské oprávnenie v zmysle § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka. Mal za to, že súd prvej inštancie vykonal všetky vykonané dôkazy, tieto aj správne vyhodnotil a svoje rozhodnutie aj dostatočne a presvedčivo odôvodnil. Z odôvodnenia jeho rozhodnutia (body 9 až 50) jasne vyplýva, ktoré dôkazy vo veci vykonal, aké závery z vykonaných dôkazov vyplynuli (body 62 a 63), pričom nerozlišoval, či uvedený dôkaz bol na prospech žalobkyne, alebo naopak, či sa jednalo o dôkaz vyznievajúci v jej neprospech. Vykonané dôkazy vyhodnotil jednotlivo a vo vzájomných súvislostiach a zrozumiteľne, a jasne, hoc stručne, uviedol aj právne úvahy, ktorými sa riadil.

38.2. Odvolací súd bol zhodne so súdom prvej inštancie názoru, že predložené lekárske správy existenciu spoločnej domácnosti dovolateľky a poručiteľa minimálne v trvaní jedného roka pred jeho smrťou, nepreukázali (v čase, keď bol poručiteľ schopný dostaviť sa k lekárovi sám, uvádzal, že má priateľku ale býva sám, na druhej strane v čase, kedy nebol sám schopný uvádzať svoju osobnú anamnézu, ale tak za neho činila dovolateľka, v ktorej sprievode bol do zdravotníckeho zariadenia privezený, alebo ho priviezla RZP, bola to dovolateľka, ktorá za neho uvádzala, že „býva s priateľkou“). Vedenie spoločnej domácnosti nepreukazovala ani (inak rozsiahla) telefonická a sms komunikácia medzi nimi (táto preukazovala len ich priateľský vzťah), práve naopak napr. sms správa obsahu „už sme doma“, „dobrú noc“, „Ahoj Martin, chcela som ťa len pozdraviť, maj sa, čau“ svedčí skôr o závere, že účastníci takejto komunikácie prostredie spoločnej domácnosti nezdíľali. Rovnako tak poukazovanie sumy 250 eur skôr nasvedčovalo plateniu nájomného za užívanie bytu č. 11, čo potvrdili viacerí vypočutí svedkovia. Odvolací súd neuveril tvrdeniu dovolateľky, že pravidelným poukazovaním sumy 250 eur prispievala na spoločný chod domácnosti vedenej ňou a poručiteľom v dvoch bytoch (a že táto suma mala predstavovať časť pripadajúcu na dovolateľku dojednanú s poručiteľom). Ani z prehľadu

vynaložených finančných prostriedkov na nákup potravín, bytových doplnkov a iného spotrebného tovaru nevyplyvalo, že by takto vynaložené a spotrebované finančné prostriedky neslúžili len pre žalobkyňu a jej syna, ale boli vynakladané i na potreby poručiteľa v rámci jedného spotrebného spoločenstva. Odvolací súd pritom nespochybnil, resp. pripustil skutočnosť, že sa občas stávalo, že dovolateľka príležitostne navarila, príp. zabezpečila potraviny i pre poručiteľa, alebo, že nakúpila krmivo pre jeho psa, avšak uvedené nepreukazovalo vedenie spoločnej domácnosti s poručiteľom, keďže takéto správanie je obvyklé a bežné aj v rámci blízkych priateľských vzťahov. Aj podľa názoru odvolacieho súdu dovolateľka potom v konaní nepredložila taký dôkaz, ktorý by preukazoval spoločné hospodárenie s poručiteľom (hospodárenie so spoločnými finančnými prostriedkami), že by sa títo rovnakým dielom vzájomne podieľali na nákladoch vznikajúcich v súvislosti s potrebami poručiteľa a zároveň dovolateľky a jej syna. Dovolateľka predloženým prehľadom platieb (nad rámec fixnej mesačnej platby 250 eur) síce preukázala, že tieto boli vynakladané na bežný chod domácnosti, avšak skutočnosť, či sa vzťahovali aj na osobu poručiteľa, z nich nebolo možné identifikovať a spoľahlivo ustáliť. Takéto platby sú pritom bežné aj pre domácnosť dovolateľky a jej syna. Rovnako správne podľa názoru odvolacieho súdu vyhodnotil súd prvej inštancie aj dôkazy o evidovanom prechodnom pobyte dovolateľky a jej syna, ako aj zamýšľané stavebné prepojenie oboch susediacich bytov a úmysel poručiteľa zapojiť sa do adopčného procesu, kedy ani z týchto, existencia spoločného hospodárenia (po dobu najmenej jedného roka pred smrťou poručiteľa) nevyplyvala. Uvedené okolnosti boli navyše preukazované v štádiu „len“ ich zámeru, teda vo fáze informovania sa, čo by jednotlivé procesy predstavovali a obnášali. Za života poručiteľa k ich započatiu však nikdy nedošlo. Poručiteľ nikdy nepristúpil k bývaniu s dovolateľkou a jej synom v jednom byte, od jej príchodu do H. H. poručiteľ aj dovolateľka naďalej obývali samostatné bytové jednotky, pričom dovolateľka so synom boli na uvedenej adrese prihlásení len k prechodnému pobytu, čo potom oslabuje jej úmysel zdržiavať sa na uvedenej adrese trvalo. Poručiteľ nikdy nepristúpil k začatiu realizovania akéhokoľvek stavebnotechnického prepojenia dvoch samostatných bytových jednotiek a rovnako nebol iniciovaný ani proces adopcie, na ktorý poukazovala dovolateľka (rozhodne sa tak neudialo v čase jedného roka pred smrťou poručiteľa). Odvolací súd preto za nedôvodné, považoval námietky dovolateľky o nesprávnom, neúplnom, či selektívnom vyhodnotení dokazovania súdom prvej inštancie, nakoľko tento súd uviedol a vyhodnotil súhrnne dôkazy, a tieto vyhodnocoval z pohľadu toho, či sa nimi dovolateľke podarilo preukázať zákonom vyžadovanú premisu existencie zdieľania spoločnej domácnosti s poručiteľom v čase jedného roka pred jeho smrťou. Súd prvej inštancie pritom zrozumiteľne a v dostatočnom rozsahu uviedol dôvody, pre ktoré dospel k záveru o tom, že žalobkyňa nepreukázala svoje tvrdenia, že s poručiteľom viedla spoločnú domácnosť v rozhodnom období. Pokiaľ súd prvej inštancie osobitne nevyhodnocoval všetky predložené dôkazy, postupoval tak preto, že tieto nemali zásadný význam pre ustálenie otázky existencie spoločnej domácnosti, nakoľko svedčili len o určitom zámere do budúcnosti. Za právne významné, nebolo možné považovať ani okolnosti týkajúce sa predchádzajúcej minulosti žalobkyne a poručiteľa, keďže skutočnosť, že sa žalobkyňa s poručiteľom poznali už desiatky rokov alebo že mali v minulosti akýkoľvek vzťah, nebola skutkovo ani právne relevantná pre ustálenie otázky, či žalobkyňa a poručiteľ viedli spoločnú domácnosť a to nepretržite po dobu jedného roka pred jeho smrťou. Odvolací súd nepovažoval za dôvodnú ani námietku nesprávneho právneho posúdenia veci súdom prvej inštancie, keďže súd prvej inštancie vo veci aplikoval práve ustanovenie § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, na ktoré sa odvolávala aj samotná žalobkyňa.

39. Nadväzujúc na uvedené dovolací súd konštatuje, že odôvodnenie odvolacieho súdu uvedené v bodoch 19 až 29 v spojení s odôvodnením uvedeným súdom prvej inštancie v celom jeho kontexte (najmä v bodoch 9 až 50, 62 a 63), chápaných ako celok v organickej jednotke (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), spĺňa náležitosti odôvodnenia vyplývajúce z ustanovení § 220 ods. 2 v spojení s § 393 ods. 2 CSP, lebo zodpovedá základnej (formálnej) štruktúre odôvodnenia rozhodnutia. Súslednosti jednotlivých častí odôvodnenia a ich obsahové (materiálne) náplne zakladajú súhrnne ich zrozumiteľnosť aj všeobecnú interpretačnú presvedčivosť. Z odôvodnenia rozsudku vyplýva vzťah medzi skutkovými zisteniami, aj úvahami pri hodnotení dôkazov na jednej strane a právnymi závermi na strane druhej. V hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť. Argumentácia odvolacieho súdu je koherentná a jeho rozhodnutie konzistentné, logické a presvedčivé, premisy v ňom zvolené aj závery, ku ktorým na ich základe dospel, sú prijateľné pre právnickú aj laickú verejnosť. Výsporiadanie sa s uplatnenými podstatnými odvolacími námietkami, odvolacím súdom možno považovať za dostatočné aj v zmysle § 387 ods. 3 CSP.

40. Vo vzťahu k dovolateľkou namietanému procesnému postupu súdov, spočívajúcemu v tom, že tieto nevykonali v zmysle § 204 CSP dokazovanie listinami relevantnými pre skutkové i právne posúdenie veci (išlo pritom vo veci kľúčové dôkazy), že dospeli ku skutkovým a právnym záverom, ktoré zjavne odporujú vykonaným dôkazom, keď nezohľadnili všetko, čo v konaní vyšlo najavo a čo tvrdili strany sporu, že odvolací súd chybné skutkové závery súdu prvej inštancie potvrdil bez toho, aby v tomto smere zopakoval príp. doplnil dokazovanie, a preto napadnuté rozhodnutia vykazujú znaky svojvôle, extrémneho vybočenia z medzí voľného hodnotenia dôkazov, a vo výsledku sú zmätočné, zistenému skutkovému stavu extrémne odporujúce, svojvoľné, a arbitrárne, dovolací súd uvádza nasledovné:

41. V súvislosti s uplatnenou námietkou o pochybení súdov nižšej inštancie v procese dokazovania, je súdna prax najvyššieho súdu jednotná v názore, podľa ktorého nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu nie je vadou konania v zmysle § 420 písm. f) CSP (porovnaj sp. zn. 1Cdo/41/2017, 2Cdo/232/2017, 3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 7Cdo/11/2017, 8Cdo/187/2017, 9CdoPr/8/2023). Súlad tohto právneho názoru s ústavou posudzoval Ústavný súd SR, nedospel však k záveru o jeho ústavnej neudržateľnosti (II. ÚS 465/2017, III. ÚS 40/2020).

42. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z článku 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávneho hodnotenia dôkazov však nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP. Porušením práva na spravodlivý proces nie je iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany, resp. strán sporu.

43. Hodnotiacia úvaha súdu (t. j. hodnotenie dôkazov úvahou súdu) musí vždy zodpovedať zásadám formálnej logiky, musí vychádzať zo zisteného skutkového stavu veci a vykazovať funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania. Výsledky hodnotenia dôkazov sú súčasťou odôvodnenia rozhodnutia, v ktorom súd stručne, jasne a výstižne vysvetľuje, ktoré skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil, prečo nevykonal ďalšie navrhnuté dôkazy a pod. Pri hodnotení dôkazov je súd viazaný tiež skutkovým stavom veci, a teda nie je prípustný eklektický a neopodstatnený výber dôkazov smerujúci k jednostranným záverom. Zásada voľného hodnotenia dôkazov je totiž limitovaná požiadavkou nadväznosti medzi skutkovými zisteniami súdu získanými v procese dokazovania, úvahami súdu v procese hodnotenia dôkazov a jeho právnymi závermi (I. ÚS 114/2008).

44. Dovolací súd na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení, už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie (§ 442 CSP). Má však možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP.

45. V preskúmanej veci dovolací súd takúto existenciu vady zmätočnosti nezistil. Preskúmaním

obsahu spisu podľa názoru dovolacieho súdu súdy nižších inštancií správne, v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj náležite rozhodnutie odôvodnili v súlade s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP. Právo na súdnu ochranu nemožno stotožňovať s procesným úspechom strany sporu, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom strany sporu vrátane ich dôvodov a námietok (porovnaj II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010).

46. Podstata dovolacej argumentácie dovolateľky predovšetkým spočívala v rozsiahlej polemike so závermi súdov nižších inštancií a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami, namietajúc, že odvolací súd mal chybné skutkové závery súdu prvej inštancie potvrdiť bez toho, aby v tomto smere zopakoval príp. doplnil dokazovanie. V tomto smere dovolací súd uvádza, že súd prvej inštancie vykonal vo veci rozsiahle dokazovanie, predovšetkým listinnými dôkazmi, ako aj výsluchom sporových strán a navrhnutých svedkov (body 9 až 50 rozsudku súdu prvej inštancie) a preto nemožno konštatovať, že by v konaní opomenul vykonať kľúčové dôkazy. Súd prvej inštancie vo veci vykonal takmer všetky dôkazy navrhnuté dovolateľkou. Za opomenutý dôkaz nemožno potom označiť (selektívne vybranú) videonahrávku z októbra roku 2018, keďže táto bola vyhotovená (a zachytávala udalosti) mimo rozhodného obdobia jedného roka pred smrťou a preto súd prvej inštancie postupoval správne, keď tento dôkaz (pre jeho nadbytočnosť) nevykonal. V zmysle rozhodovacej praxe najvyššieho súdu, nevyhovenie dôkaznému návrhu strany sporu možno odôvodniť len tromi dôvodmi: 1/ ak tvrdená skutočnosť, ktorú má navrhnutý dôkaz overiť alebo vyvrátiť, je bez relevantnej súvislosti s predmetom konania, 2/ ak dôkaz neoverí/nevyvráti tvrdenú skutočnosť, t. j. nedisponuje vypovedacou potenciou, alebo 3/ ak tvrdenie, ku ktorého overeniu alebo vyvráteniu je dôkaz navrhovaný, bolo už doterajším konaním bez dôvodných pochybností overené alebo vyvrátené (nadbytočnosť dôkazu) (porov. 4Cdo/100/2018, 7Cdo/205/2019, 5Cdo/151/2019).

47. Paradoxným je, že dovolateľka na jednej strane tvrdí, že súd nevykonal kľúčové dôkazy v spore (za ktoré sama označuje napr. lekárske správy, evidenciu prechodného pobytu, projekt na prepojenie dvoch susediacich bytov, spoločný záujem o adopčný proces, spoločný prístup pre oba byty prostredníctvom UPC poskytovateľa televíznych, internetových a telefónnych služieb, spoločnú starostlivosť o psa poručiteľa, spoločnú partnerskú minulosť siahajúcu do roku 1997, zmenu základnej školy syna do H. H., zmenu práce dovolateľky S. H. H., vystrojenie pohrebu a prevzatie urny a pod.) no na druhej strane polemizuje so skutkovými závermi súdu prvej inštancie, ktoré tento vyvodil práve z týchto dôkazov (body 9 - 50, 62, 63 rozsudku). Pokiaľ dovolateľka namieta samotný postup vykonávania (listinných) dôkazov s poukazom na § 204 CSP, tento už bližšie nešpecifikuje, keď nenamieta, že by listinné dôkazy neboli prečítané alebo nebol oboznámený ich obsah na pojednávaní, príp. že by súd v konaní vzal za základ pre svoje rozhodnutie do úvahy ako dôkaz aj takú listinu, ktorá jej nebola v priebehu konania doručená. Rovnako nedôvodnou bola námietka dovolateľky, že odvolací súd chybné skutkové závery súdu prvej inštancie potvrdil bez toho, aby v tomto smere zopakoval príp. doplnil dokazovanie. V tomto smere dovolací súd poukazuje na to, že odvolací súd sa od skutkových záverov zistených súdom prvej inštancie nijako neodchýlil (pri svojom rozhodnutí z nich vychádzal), pričom rozhodnutie odvolacieho súdu nebolo založené na iných, nových skutkových záveroch, ku ktorým by dospel odvolací súd bez doplnenia príp. opakovania dokazovania (teda, že by odvolací súd konal v rozpore s § 384 CSP). To, že odvolací súd na niektorých miestach odôvodnenia svojho rozhodnutia zvýraznil (príp. inými slovami formuloval) tie isté skutkové závery zistené a vyslovené už súdom prvej inštancie, nepredstavuje novozistený skutkový stav, resp. skutkový stav vyplývajúci z takých dôkazov, ktoré neboli vykonané v konaní pred súdom prvej inštancie. Postup odvolacieho súdu podľa § 384 CSP prichádza do úvahy vtedy, ak má odvolací súd za to, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym (príp. neúplným) skutkovým zisteniam. V danom prípade odvolací súd považoval skutkový stav zistený súdom prvej inštancie za (pre rozhodnutie) dostatočný a v plnom rozsahu sa s ním stotožnil. Odvolací súd teda nekonal v rozpore so zásadou priamosti, nedospel k odlišným skutkovým zisteniam, než súd prvej inštancie, a to ani na základe prehodnotenia dôkazov vykonaných súdom prvej inštancie. Nelogicky potom vyznieva argumentácia dovolateľky, že odvolací súd potvrdil chybný postup súdu prvej inštancie (nevykonanie kľúčových dôkazov) bez toho, aby v tomto smere zopakoval príp. doplnil dokazovanie.

48. Nosnou dovolacou argumentáciou dovolateľky nebola ani tak skutočnosť, že by súdy zaťažili konanie rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (napr. v podobe opomenutého dôkazu, deformovaného dôkazu, porušenia zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.), ale že nimi prijaté skutkové závery z týchto dôkazov sú svojvoľné, arbitrárne a neudržateľné, resp. že z týchto dôkazov nevyplývajú. Namietala, že súdmi nižších inštancií prijaté skutkové závery, viedli k tomu, že tieto nemali za preukázané, že dovolateľka žila s poručiteľom rok pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a z toho dôvodu sa s ním starala o spoločnú domácnosť, čím nie je možné dovolateľku považovať za dediča poručiteľa v tretej dedičskej skupine. Mala za to, že predloženými (a pred súdom prvej inštancie vykonanými) dôkazmi mali súdy naopak dospieť k záveru, že jej žitie s poručiteľom v spoločnej domácnosti po dobu jedného roka pred jeho smrťou (a z toho dôvodu aj staranie sa o spoločnú domácnosť) bolo z jej strany riadne preukázané.

49. Pokiaľ teda dovolateľka tvrdila, že súdy vykonané dôkazy nevyhodnotili správne, skutkový stav zisťovali jednostranne v jej neprospech, nezaoberali sa ňou tvrdenými skutočnosťami a vzali na zreteľ nedostatočné dôkazy, a teda vychádzali z nesprávnych skutkových zistení a skutkových záverov, dovolací súd uvádza, že táto skutočnosť sama osebe rovnako nezakladá prípustnosť dovolania v zmysle § 420 písm. f/ CSP. Z práva na spravodlivý súdny proces pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03). Dovolací súd uzatvára, že dôvodom zakladajúcim prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP nie je nedostatočné zistenie skutkového stavu, nevykonanie všetkých navrhovaných dôkazov alebo nesprávne vyhodnotenie niektorého dôkazu (3Cdo/26/2017, 4Cdo/56/2017, 5Cdo/90/2017, 8Cdo/187/2017).

50. Napriek uvedenému, dovolací súd poukazuje na to, že skutkové závery oboch súdov nižších inštancií nemožno označiť za svojvoľné, zmätočné, ani extrémne vybočujúce z medzí voľného hodnotenia dôkazov len preto, že (v závere) neboli vyhodnotené spôsobom (a podľa predstáv) dovolateľky. Ako vyplýva z bodu 38 tohto rozhodnutia, súdy síce mali vykonanými dôkazmi preukázaný (bližší) priateľský vzťah medzi dovolateľkou a poručiteľom (čo bolo predovšetkým dané ich predchádzajúcim, dlhotrvajúcim partnerským spoložitím), avšak už nemali dostatočne preukázané aj to, že tento bol v rozhodnom období (rok pred smrťou poručiteľa) takej intenzity, že by preukazoval vedenie spoločnej domácnosti poručiteľa a dovolateľky a ich spoločné hospodárenie. Inak povedané, dôkazy predložené dovolateľkou síce preukazovali bližší priateľský vzťah s poručiteľom, avšak už nepreukazovali aj vedenie spoločnej domácnosti a hospodárenie so spoločnými prostriedkami. Dôkazy predložené dovolateľkou na prijatie takéhoto záveru potom nepostačovali. Súdy z jednotlivých dôkazov vyvodili práve tie skutočnosti, ktoré z týchto dôkazov aj skutočne vyplývali (opak dovolateľka nepreukázala), avšak po ich vyhodnotení (jednotlivo a vo vzájomnej súvislosti) sa už nestotožnili s názorom dovolateľky, že nimi vedenie spoločnej domácnosti s poručiteľom preukázala. Tento záver bol potom výsledkom vnútorného hodnotenia súdmi vykonaných dôkazov, ktoré dovolací súd nie je oprávnený preskúmať, pričom nejde o záver svojvoľný, ani extrémne vybočujúci zo zásady voľného hodnotenia dôkazov (ako tvrdí dovolateľka). Je potrebné si uvedomiť, že poručiteľ s dovolateľkou nežili v jednom byte, ale v dvoch samostatných, hoci susediacich, bytoch, o čom svedčí aj počet osôb nahlásených osôb v týchto bytoch. Uvedené potom vylučuje viesť v oboch bytoch súčasne, tú istú spoločnú domácnosť (v konaní napr. nebolo preukázané, že by poručiteľ prespával v byte, ktorý mala prenajatý dovolateľka, mal tam osobné veci a v tomto byte s ňou viedol spoločnú domácnosť, a naopak nebolo preukázané ani to, že by sa v byte poručiteľa v čase jeho smrti nachádzali osobné veci dovolateľky alebo jej syna, ktoré by nasvedčovali vedeniu spoločnej domácnosti v byte poručiteľa). Správne preto dospeli súdy k záveru, že predložené dôkazy skôr nasvedčovali tomu, že poručiteľ a dovolateľka viedli svoje domácnosti každý samostatne a že samostatné bývanie každého z nich v susediacich bytoch, navzájom rešpektovali (čo zároveň nevylučovalo poskytovanie si vzájomnej pomoci). V ďalšom napr. nebolo preukázané, že by poručiteľ s dovolateľkou čas trávil na spoločných

dovolenkách (s výnimkou roku 2012 počas ich partnerského spolužitia), že by spoločne nakupovali potraviny do jednej domácnosti (dovolaiteľka nákup potravín síce preukazovala, avšak tieto mohli byť určené do jej domácnosti, ktorú viedla so synom, nebolo preukázané (charakterom zakúpených potravín) že tieto mohli byť určené aj pre poručiťa, že by spoločne hospodárili (mínali) peniaze zarobené z ich pracovných pomerov, že by si robili spoločné úspory, že by spoločne (finančne) podporovali aktivity syna dovolaiteľky, jeho náklady na školu a pod.. Samotná skutočnosť, že poručiť občas zapožičal dovolaiteľke svoju kreditnú kartu tieto skutočnosti nepreukazovala (kreditná karta má povahu úverovej karty, kde na kreditný bankový účet poručiť prostriedky získané z pracovného pomeru, ani úspory neukladal). Občasné poskytnutie kreditnej karty mohlo byť odôvodnené „preklenutím“ prechodne zlej finančnej situácie dovolaiteľky, jej použitie mohlo byť pôžičkou pre ňu (vzhľadom na blízky, priateľský vzťah medzi nimi takéto konanie nie je nezvyčajným), jej poskytnutie poručiťom (a použitie dovolaiteľkou) však samo o sebe vedenie spoločnej domácnosti nepreukazuje. Poručiť si bol vedomý aj toho, že nemá vlastné deti (neopomenuteľných dedičov), ani manželku a že dovolaiteľka nemá vyriešené vlastné bývanie, napriek tomu nespísal závet, ktorým by prenajatý byt prenechal dovolaiteľke, ani počas života neuvažoval s jeho prevodom (darovaním) na dovolaiteľku (takéto konanie pri skutočnom úmysle viesť s niekým spoločnú domácnosť by sa, aj vzhľadom na zdravotný stav poručiťa, dalo očakávať). Spoločnú domácnosť s poručiťom nepreukazovalo ani pravidelné platenie sumy 250 eur, keď záveru súdov, že táto zodpovedala práve časti mesačných nákladov na byt, ktorý mala dovolaiteľka prenajatý (teda v podstate tým platila za to, čo skutočne užívala, keďže za oba byty táto suma predstavovala cca 500 eur) nemožno nič vytknúť a nemožno ho považovať ani za svojvoľný. Táto pravidelnosť platenia sumy 250 eur na konkrétny byt je typická práve pre nájomný vzťah a preto v prospech záveru o tom, že táto skutočnosť predstavovala ich spoločné hospodárenie, by skôr svedčilo to, ak by dovolaiteľka niekedy uhradila tieto náklady za oba byty (napr. raz by ich uhradil poručiť, raz dovolaiteľka a pod.), príp. by niekedy uhradila náklady aj za byt poručiťa (t. j. vynaložila svoje prostriedky aj na to, čo neužívala, kedy by bolo v takomto prípade možné uvažovať o tzv. spoločnom hospodárení - t. j. použití aj prostriedkov dovolaiteľky na úhradu nákladov bývania poručiťa). Pravidelné poukazovanie sumy 250 eur (zodpovedajúcej práve nákladom na bývanie dovolaiteľky a jej syna) potom svedčí skôr o tom, že každý si platil za to, čo aj reálne užíval. Arbitrážnosť nemožno vytknúť ani záverom súdov, kedy tieto zo skutočnosti, že dovolaiteľka mala v byte evidovaný len prechodný pobyt, vyvodili neexistenciu úmyslu trvalo viesť spoločnú domácnosť s poručiťom (a keď túto vyhodnotili ako dočasné preklopenie zabezpečenia bývania dovolaiteľky a jej syna potom, čo sa táto prechodne ocitla v ťažkej životnej situácii po rozvoze manželstva). Možno preto uzavrieť, že napriek tomu, že viacero dôkazov predložených dovolaiteľkou skutočne preukazovalo bližší vzťah medzi ňou a poručiťom, súdy (pri aplikovaní zásady voľného hodnotenia dôkazov) nijako nepochybili, ak tento vyhodnotili skôr iba ako priateľský (aj vzhľadom na ich spoločnú minulosť), keďže tieto dôkazy neboli takého charakteru (dôkaznej sily), že by nimi bolo zároveň preukázané aj vedenie spoločnej domácnosti a spoločné hospodárenie dovolaiteľky a poručiťa rok pred jeho smrťou. Keď sa preto súdy pri ich hodnotení priklonili k záveru o nepreukázaní tejto skutočnosti, nemožno ich závery označiť za svojvoľné, nakoľko predložené dôkazy prijatie tohto záveru umožňovali.

51. Pokiaľ dovolaiteľka považovala za procesnú vadu v zmysle § 420 písm. f) CSP aj nesprávny právny záver súdov nižších inštancií o tom, že v rozhodnom čase nevedla spoločnú domácnosť s nebohým I. I., dovolací súd uvádza, že realizácia procesných oprávnení sa účastníkovi neznemožňuje právnym posúdením veci. Na tom, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá dovolaiteľkou tvrdenú vadu zmätočnosti (§ 420 CSP), zotrval aj judikát R 24/2017 a tiež viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu (napr. 1Cdo/202/2017, 2Cdo/101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018).

52. Sumarizujúc vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že dovolacia námietka dovolaiteľky týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania. Dovolací súd v posudzovanom spore nezistil v postupe súdov nižšej inštancie pochybenia alebo vady v procese dokazovania a jeho hodnotenia, predstavujúce porušenie práva dovolaiteľky na spravodlivé súdne konanie (t. j. závažné deficity v dokazovaní v intenzite odôvodňujúcej porušenie uvedeného práva dovolaiteľky). Podľa názoru dovolacieho súdu doposiaľ vykonané dokazovanie dostatočne odôvodňuje skutkové a právne závery prijaté súdmi nižšej inštancie a obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie náležite neodôvodnil. Za procesnú vadu konania

podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok. Preto skutočnosť, že dovolateľka sa s názormi súdov oboch inštancií nestotožňuje, sama osebe nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti súdnych rozhodnutí. Je potrebné dodať, že ani prípadné nesprávne právne posúdenie veci, vadu zmätočnosti (v zmysle § 420 písm. f) CSP) nezakladá (R 24/2017), ktorý záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

53. Na podklade uvedeného dovolací súd uzatvára, že prípustnosť dovolania žalobkyne z § 420 písm. f) CSP nevyplyva.

54. Vo vzťahu k prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP dovolací súd skúmal, či dovolateľka v dovolaní identifikovala takú právnu otázku, na vyriešení ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu (riešenie, ktorej viedlo k záverom vyjadreným v rozhodnutí odvolacieho súdu), či vymedzila jej podstatu a uviedla súvisiace právne úvahy spolu s dôvodmi, pre ktoré žiada nesprávnosť právneho riešenia odvolacieho súdu. Len s obsahom rozhodnutia odvolacieho súdu korešpondujúce označenie právnej otázky, ktorú podľa dovolateľa odvolací súd riešil nesprávne, umožňuje dovolaciemu súdu posúdiť, či ide skutočne o otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a či sa pri jej riešení odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a) CSP), alebo či táto otázka nebola v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b) CSP) alebo či je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c) CSP).

55. Meritórnemu dovolaciemu prieskumu rozhodnutia odvolacieho súdu, z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci, predchádza preskúvanie predpokladov prípustnosti dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tejto právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu, a tiež podmienok dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustným dovolacím dôvodom a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až 435 CSP. Aby určitá otázka mohla byť relevantná z hľadiska § 421 ods. 1 Civilného sporového poriadku, musí mať zreteľne charakteristické znaky.

56. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP musí byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

57. V posudzovanej veci dovolateľka síce poukázala na ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu (konkrétne judikáty R 34/1960, R 12/1968, R 42/1972, R 34/1981, Cpj 163/1982, 4Cdo 158/2019) v právnej otázke definície spoločnej domácnosti podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka, avšak už neformulovala samotnú právnu otázku, pri riešení ktorej sa mal odvolací súd v danej veci od tejto praxe odkloniť. Dovolateľka po poukázaní na rozdielnosť výkladu ustanovení upravujúcich pojem domácnosť (§ 115 Občianskeho zákonníka) a vedenie spoločnej domácnosti a staranie sa o ňu (§ 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka), tvrdila, že bez akýchkoľvek výkladových pochybností prispievala k udržiavaniu spoločnej domácnosti s poručiteľom, tak osobnou činnosťou, ako i finančne (a teda namietala skutkový a nie právny záver odvolacieho súdu).

57.1. Podľa dovolateľky sa súdy pri svojom rozhodovaní odklonili od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v právnej otázke voľného hodnotenia dôkazov na podklade vnútorného presvedčenia súdu podľa § 191 CSP (konkrétne od stanovísk R V/1968, R 75/1971, Z IV, s. 25, s.41, s. 422, I. ÚS 64/97, I. ÚS 114/2008). Nesprávne právne posúdenie súdmi potom spočíva v tom, že hoci súd formálne citoval správne hmotnoprávne ustanovenie, po obsahovej (materiálnej) stránke ho nesprávne aplikoval bez zachovania základných procesných postupov v procese dokazovania, čím sa ad hoc zásadne

odklonil od právne významnej existujúcej, stabilnej judikatúry, tak v právnej otázke „existencie spoločnej domácnosti pre potreby ustanovenia § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka“, ako i v právnej otázke „voľného hodnotenia dôkazov“ v intenciách ustanovenia § 191 CSP. Súdny podľa nej rozhodli výlučne na podklade nezákonne použitého presvedčenia a na podklade vady deformovaných a opomenutých dôkazov.

57.2. Odvolací súd mal po správnom rešpektovať doktrínu a aplikačnú prax dovolacieho súdu v tom právnom názore, že pojem spoločná domácnosť je vymedzená znakmi trvalého spolužitia a spoločného uhrádzania nákladov, pričom spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby možno charakterizovať ako hospodárske spolužitie, pri ktorom osoby spoločne hospodária so svojimi príjmami, nie sú presne oddeľované finančnými prostriedkami a nerozlišuje sa, ktoré veci v domácnosti môžu tieto osoby užívať. Nie je podmienkou, aby všetci členovia domácnosti prispievali na spoločné potreby len finančne (Z IV, s. 538).

57.3. Neexistujú pritom žiadne pochybnosti o tom, že konečné rozhodnutie dovolacieho súdu záviselo od dovolaní vymedzenej právnej otázky „existencie spoločnej domácnosti podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súbehu s právnou otázkou voľného hodnotenia dôkazov na podklade vnútorného presvedčenia súdu podľa § 191 CSP“, pri riešení ktorých, sa odvolací súd odklonil od stabilnej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu.

57.4. Navyše sa pri svojom rozhodnutí odklonili aj od záverov nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. Zn. IV. ÚS 1/2002 z 26.09.2002 v zmysle ktorého „prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov Občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, a nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Výklad a používanie procesných ustanovení musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa článku 46 Ústavy slovenskej republiky“.

58. Z vyššie uvedeného potom vyplýva, že dovolateľka pri dovolacom dôvode podľa § 421 CSP namieta predovšetkým skutkové závery prijaté súdmi nižšej inštancie, ku ktorým tieto dospeli (podľa dovolateľky) nesprávnym vyhodnotením predložených dôkazov (v rozpore so zásadou ich voľného hodnotenia). Nesprávne skutkové závery však prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP nepripúšťajú, a tento dovolací dôvod sa nevzťahuje ani na procesný postup súdu (ohľadne namietaného postupu voľného hodnotenia dôkazov), ktorý možno namietat len podľa § 420 CSP. Nedôvodnosť tejto dovolacej argumentácie navyše dovolací súd už konštatoval v predchádzajúcich bodoch tohto rozhodnutia.

59. K tvrdeniu dovolateľky, že „odvolací súd mal po správnom rešpektovať doktrínu a aplikačnú prax dovolacieho súdu v tom právnom názore, že pojem spoločná domácnosť je vymedzená znakmi trvalého spolužitia a spoločného uhrádzania nákladov, pričom spoločné uhrádzanie nákladov na životné potreby možno charakterizovať ako hospodárske spolužitie, pri ktorom osoby spoločne hospodária so svojimi príjmami, nie sú presne oddeľované finančnými prostriedkami a nerozlišuje sa, ktoré veci v domácnosti môžu tieto osoby užívať, pričom nie je podmienkou, aby všetci členovia domácnosti prispievali na spoločné potreby len finančne (Z IV, s. 538)“, dovolací súd uvádza, že súdy nižších inštancií uvedené pri svojom rozhodovaní plne rešpektovali. Súdy nižších inštancií v tomto smere poukázali na ustálenú súdnu prax (R 42/1972, Cpj 162/1982, R 34/1981 - teda na judikatúru, na ktorú odkazuje aj samotná dovolateľka) ibaže s tým, že na rozdiel od dovolateľky, vykonaným dokazovaním splnenie podmienok vedenia spoločnej domácnosti a spoločného hospodárenia pre účely aplikácie ust. § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka u dovolateľky, nevzhliadli (nemali ich za preukázané). Súdy sa v tomto smere nedopustili nesprávneho právneho posúdenia veci (v tom smere, že by posúdili vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložili, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikovali), keďže v danej veci použili správnu právnu normu (§ 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka), túto aj správne interpretovali (definovaním, zhodným s dovolateľkou, pojmu „vedenie spoločnej domácnosti a z toho dôvodu starostlivosť o

spoločnú domácnosť“) a na nimi zistený skutkový stav ju aj správne aplikovali. Nakoľko sudy nemali vykonaným dokazovaním v prípade dovolateľky a poručiťľa preukázanú jej existenciu, správne právne vyhodnotili (aplikovali ust. § 474 ods. 1 OZ na nimi zistený skutkový stav), že dovolateľku nemožno považovať za dediča v 2. dedičskej skupine. Práve naopak, nesprávneho právneho posúdenia by sa sudy dopustili práve vtedy, ak by s ohľadom na nimi zistený skutkový stav (skutkové závery o nepreukázaní vedenia spoločnej domácnosti s poručiťľom) prijali právny záver o tom, že dovolateľka takýmto dedičom je. Dovolací súd potom nespochybňuje samotné tvrdenie dovolateľky, že konečné rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od dovolaní vymezenej právnej otázky „existencie spoločnej domácnosti podľa § 474 ods. 1 Občianskeho zákonníka v súbehu s právnou otázkou voľného hodnotenia dôkazov na podklade vnútorného presvedčenia súdu podľa § 191 CSP“, avšak uvedené samo o sebe nepreukazuje, že sa sudy pri jej riešení vo svojich rozhodnutiach odklonili. Ide o všeobecné konštatovanie, kde existenciu prvkov spoločnej domácnosti bolo možné vyvodíť len z vykonaného dokazovania (a tieto v danom prípade v konaní preukázané neboli). Ak dovolateľka tvrdí opak, nenamieta tým nesprávne právne posúdenie veci súdom, ale namieta tým skutkové závery súdov, ktorých prípadná nesprávnosť prípustnosť dovolania podľa § 421 CSP nezakladá.

60. Hoci sa často pojem „spoločná domácnosť“ zamieňa s pojmom „osoba blízka“ nejde o totožné pojmy. Pojem trvalé spolužitie je potrebné vykladať tak, že ide o stav, ktorý dlhšiu dobu nepodlieha zmenám, podľa stavu v čase, kedy je treba existenciu spoločnej domácnosti posúdiť. Za fyzické osoby, ktoré spolu trvalo žijú je potrebné považovať tie osoby, ktoré spravidla aj spolu trvalo bývajú na jednom alebo viacerých miestach a ak zároveň skutočne spoločne uhrádzajú náklady na svoje potreby. Spolužijúca fyzická osoba musí žíť v spoločnej domácnosti tak, ako by bola členom rodiny, vyžaduje sa, aby sa starala o spoločnú domácnosť (zaobstaraním domácich prác, udržiavaním poriadku v byte, obstarávaním a údržbou bielizne a šiat, prípravou jedla, nákupom potravín, atď.).

60.1. Aj keď je spoločná domácnosť založená na skutočnom spolužití dvoch alebo viacerých fyzických osôb a na spoločnom uhrádzaní nákladov na ich potreby, jej vznik a trvanie nutne predpokladá, že každá z fyzických osôb, ktoré tvoria spoločnú domácnosť, prejavila vôľu byť členom takéhoto spotrebného spoločenstva a že v takomto aj zotrváva. Je zároveň vylúčené, aby tá istá fyzická osoba bola súčasne členom dvoch alebo viacerých domácností.

60.2. Podľa názoru dovolacieho súdu (zhodného so súdmi nižších inštancií) sudy vec správne právne posúdili, keď s ohľadom na výsledky nimi vykonaného dokazovania (ktorým neboli vyššie uvedené skutočnosti riadne preukázané) prijali právny záver o tom, že dovolateľku nemožno považovať za dediča poručiťľa v 2. dedičskej skupine. V tomto spore ustálili sudy nižších stupňov na podklade vykonaného dokazovania, že spoločná domácnosť dovolateľky a poručiťľa v rozhodnom období (rok pred smrťou poručiťľa) nevznikla z dôvodu absencie zákonných znakov spoločnej domácnosti - nebol v tomto období preukázaný ich záujem vytvoríť trvalé spolužitie (medzi nimi išlo len o priateľský vzťah prameniacy z ich minulého partnerského spolužitia), išlo len o dočasné prichýlenie dovolateľky v prenajatom byte (ktorým sa riešila jej v tom čase nepriaznivá životná situácia), vlastnícky patriacom poručiťľovi. V spolužití dovolateľky a poručiťľa však absentovalo spoločné uhrádzanie potrieb členov spoločnej domácnosti, nehospodárili spolu, netvorili spolu spotrebné spoločenstvo (podrobnejšie uvedené vyššie).

61. Odklon od ustálenej súdnej praxe podľa § 421 ods. 1 písm. a/ CSP potom nezakladajú ani tvrdenia dovolateľky, s odkazom na závery nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 1/2002 z 26.09.2002 „o prílišnom formalizme pri posudzovaní úkonov účastníkov Občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone...“, kedy tieto (ako vyplýva i z uvedeného nálezu) predstavujú procesný postup súdu, zakladajúci nanajvýš prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ CSP. Dovolací súd prílišný formalizmus v danej veci v postupe súdov nevzhliadol. Naviac dovolateľka tu bližšie nezdôvodnila, aký tlak na dopĺňanie (akých) náležitostí do jej procesných úkonov na ňu sudy mali vyvíjať.

62. V nadväznosti na uvedené, dovolací súd konštatuje, že nemôže byť v tomto smere postačujúce

(keďže dovolací súd je viazaný obsahovým vymedzením dovolacieho dôvodu), aby namietané nesprávne právne posúdenie vecí bolo uvedené len odkazom na zákonné ustanovenie, ale je potrebné, aby dovolateľ vysvetlil prečo z jeho pohľadu zaujal odvolací súd nesprávny právny názor na riešenie právnej otázky, čo v posudzovanom dovolaní absentovalo (napr. tvrdením, že nižšie súdy nesprávne vyložili zákonnú formuláciu „rok pred jeho smrťou (poručiteľa)“ „v spoločnej domácnosti“ „z tohto dôvodu staranie sa o spoločnú domácnosť“ a pod.). Dovolaiteľka potom neuviedla (nedefinovala), v čom konkrétne neboli napr. tieto pojmy (zákonné formulácie) odvolacím súdom správne právne vyriešené.

63. Dovolaiteľku pritom zaťažovala povinnosť predložiť najvyššiemu súdu relevantnú právnu argumentáciu, ktorej opodstatnenosť, respektíve neopodstatnenosť, v nadväznosti na kľúčové právne závery odvolacieho súdu, má posudzovať v rozhodnutí o dovolaní. (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3Obdo/74/2020). Dovolací súd zdôrazňuje, že sama polemika dovolaiteľky s právnymi závermi odvolacieho súdu, prosté spochybňovanie správnosti jeho rozhodnutia alebo len kritika toho, ako odvolací súd pristupoval k riešeniu niektorého problému, významovo nezodpovedajú kritériu uvedenému v ustanovení § 421 ods. 1 CSP. Dovolaiteľ, aby mohol byť v dovolacom konaní úspešný, (v ponímaní posúdenia ním namietaného právneho posúdenia odvolacím súdom), musí relevantným spôsobom (t. j. spôsobom predpokladaným v § 432 ods. 2 CSP) spochybniť v dovolaní nosnú právnu argumentáciu, na ktorej odvolací súd založil svoje rozhodnutie, k čomu v posudzovanej veci nedošlo.

64. Meritórny dovolací prieskum preto nebolo možné uskutočniť, keďže obsah dovolania a vymedzenie prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 CSP nemalo zákonom vyžadované náležitosti. Pokiaľ by dovolací súd za tohto stavu nebral do úvahy absenciu náležitostí prípustnosti dovolania a napriek tomu by pristúpil aj k posúdeniu dôvodnosti dovolania, uskutočnil by procesne neprípustný dovolací prieskum, priečiaci sa nielen všeobecnej koncepcii právnej úpravy dovolania a dovolacieho konania, zvolenej v civilnom sporovom poriadku, ale aj konkrétnemu cieľu sledovanému ustanovením § 421 ods. 1 CSP. Postup dovolacieho súdu by v takom prípade porušil základné právo na súdnu ochranu toho, kto stojí na opačnej procesnej strane (II. ÚS 172/03).

65. Vzhľadom na vyššie uvedené aj v tejto časti bol daný dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

66. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol v súlade s § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP tak, že podľa zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), žalovaná má voči žalobkyni nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.